

SLOVENSKA vestnik

Letnik XXVII.

Celovec, petek, 26. maj 1972

Štev. 21 (1558)

PODPREDSEDNIK SLOVENSKE VLADE V SKUPŠČINI:

Slovenija pripisuje največji pomen položaju slovenske narodne skupnosti v zamejstvu

Prejšnji teden v torek so na skupni seji republiškega in gospodarskega zbora skupščine SR Slovenije obširno razpravljali o zunanje-politični dejavnosti Slovenije. Uvodni referat je imel podpredsednik izvršnega sveta SR Slovenije dr. France Hočevar, ki je zajel predvsem problematiko v zvezi z odnosi s sosednjimi državami, v katerih živi slovenska narodna manjšina. Podrobno je prikazal položaj in problematiko zamejskih Slovencev ter analiziral še nerešena vprašanja. O vprašanjih Slovencev v Avstriji, v Italiji in na Madžarskem ter o skrbi, ki jo posveča Slovenija zamejskim Slovencem, pa je bilo izčrpno govora tudi v razpravi, ki je sledila uvodnemu referatu.

Podpredsednik izvršnega sveta dr. Hočevar je uvodoma poudaril, da so pri razpravi o zunanje-politični dejavnosti SR Slovenije najprej posvetili svojo pozornost vprašanju odnosov s sosedji in položaja slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu, ker je to vprašanje izrednega pomena za slovenski narod. Položaj zamejskih Slovencev zelo zanima občane in organizacije v Sloveniji; „angažirajo jih, hoteli bi pomagati in zdi se jim, da premalo storimo v korist zamejskih Slovencev“. Prav tako tudi ustavna dopolnila nalagajo republikl največjo skrb za položaj slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu, nalagajo ji obveznost, da se aktivno zavzame za to, da se njen položaj pravno uredi na podlagi humanih in demokratičnih načel, da se izvajajo določbe mednarodnih sporazumov, kakor tudi, da se rešujejo za njen obstoj in razvoj pomembna vprašanja.

V svojem referatu je dr. Hočevar poudaril nevtralni status Avstrije, ki daje naši državi posebno mesto in obeležje v mednarodnih odnosih. Jugoslavija je zelo zainteresirana, da se utrjuje nevtralni položaj Avstrije in na tem temelju krepí njena neodvisnost, suverenost in varnost, kajti mednarodni položaj Avstrije, skupna geografska lega in sodelovanja predstavljajo ugodno podlago za enaka ali podobna stališča glede mnogih mednarodnih vprašanj. Ko je ugotovil, da so se prav na tej podlagi med Avstrijo in Jugoslavijo postopno razvili odnosi dobrega sodelovanja in prijateljstva, pa je dr. Hočevar opozoril tudi na znane dogodke ob in po 10. oktobru 1970 ter poudaril: Naj ob tej priliki še enkrat približamo, da so ti izpadi za nas žaljivi in nesprejemljivi, razen tega so tudi v nasprotju z obveznostmi Avstrije iz Državne pogodbe; te dogodke so namreč organizirale organizacije, ki bi morale biti prepovedane v smislu točke 5 člena 7 Državne pogodbe.

„Ne mešamo se in se tudi v bodoče ne bomo vmešavali v notranje zadeve Avstrije, v ocenjevanje njene notranje politike ali posameznih političnih struktur. Izjave ali delovanja, ki so prepovedane z Državno pogodbo in ki direktno prizadevajo Jugoslavijo ali slovensko in hrvaško skupnost v Avstriji, pa bodo tudi v bodoče naleteli na energično obsodbo v naši javnosti in na energične korake z naše strani.“

Potem je podpredsednik slovenske vlade izrazil prepričanje, da je koristno za obe državi, da gojita

in poglobljata vzajemno zaupanje in da se usmerita na čim širše ustvarjanje pogojev za prijateljsko sožitje in vsestransko razvito sodelovanje. Omenil je nedavne obiske avstrijskega zunanjega ministra dr. Kirchschrägerja v Jugoslaviji ter predsednika jugoslovanske vlade Bijediča v Avstriji, kjer so bile obravnavane možnosti nadaljnjega utrjevanja dobrih odnosov in sodelovanja. Med odprtimi vprašanji pa je posebno obširno omenil manjšinsko problematiko in tozadevno poudaril:

„Naša republika pripisuje največji pomen položaju slovenske narodne skupnosti v Avstriji. Ta del slovenskega naroda je bil za časa druge svetovne vojne izpostavljen najhujšemu preganjanju in zatiranju. Po vojni, pa tudi po vzpostavitvi neodvisne nevturalne republike Avstrije, pa so se prepočasno odpravljale posledice prejšnjega stanja in počasi se urejajo celo taka vprašanja, ki so izrecno navedena v Državni pogodbi kot obveznost republike Avstrije. Takšen odnos do slovenske, pa tudi do hrvaške manjšine v Avstriji je tem manj sprejemljiv, ker uživa avstrijska

manjšina v Južni Tirolski popolnoma drugače urejen položaj.

Zapustiti je treba staro prakso pritiskov, groženj, zapostavljanja in čakanja, da čas opravi svoje, kar niso storile v preteklosti hujše metode in sredstva. Lotiti se je potrebno reševanja položaja manjšine v duhu strpnosti, humanizma in demokracije. V takšnem duhu je v bistvu napisan tudi 7. člen Državne pogodbe, katerega ni moč razumeti kot seznam posameznosti, ki se lahko vsaka zase izpolnjuje v celoti, na pol ali pa tudi ne, marveč kot kompleksno zaščito, ki se mora v celoti izpolnjevati in ki mora biti uresničena glede vseh določb. Celotno izpolnjevanje člena 7 Državne pogodbe je življenjskega pomena za obstanek in življenje slovenske manjšine na Koroškem; zato bomo striktno vztrajali na njegovem spoštovanju in uresničevanju.“

Podpredsednik dr. Hočevar je nato podrobno analiziral vsa odprta vprašanja koroških Slovencev. Omenil je tudi priprave za novo teritorialno razdelitev glede občin in šolskih okolišev ter dejal, da je povsem jasno, da taka reforma lahko prinese velike spremembe za manjšino in je zato razumljivo, da se mora na narodnostno mešanih ozemljih taka reforma posebej uresničiti in voditi račun o posledicah, ki bodo prizadele manjšino. Na ozemlju, kjer prebiva slovenska manjšina, se vršijo procesi deagra-

(Dalje na 5. strani)

Predsednik Tito 80-letnik

Jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito je včeraj obhajal svoj 80. rojstni dan. Ob tem svojem življenjskem jubileju, ki je hkrati sovpadal s 35-letnico njegovega vodilnega položaja v jugoslovanskem delavskem gibanju, je bil v središču neštetihih prireditvev, slavnosti in manifestacij, ki so se v zadnjih dneh odvijale po vsej Jugoslaviji. Deležen je bil najrazličnejših počastitev, med drugim je bil drugič proglašen za narodnega heroja; deležen pa je bil predvsem iskrenih čestitk in toplih želja, ki so izražale spoštovanje in ljubezen, ki jo gojijo do njega vsi jugoslovanski narodi.

Ime predsednika Tita je nerazdružljivo povezano z novejšo zgodovino Jugoslavije, njenih narodov in zlasti njenih delovnih ljudi. Pod njegovim genialnim vodstvom so se jugoslovanski narodi leta 1941 dvignili v boj za narodno osvoboditev in za preobrazbo svoje domovine v napredno demokratično državo. V tem junaškem boju na življenje in smrt so zmagali z orožjem v roki, hkrati pa izvedli revolucijo z orožjem duha. Po zmagi so pod njegovim vodstvom z velikimi žrtvami obnovili svojo domovino in začeli uresničevati načela socialistične samouprave družbe.

Ime predsednika Tita je prav tako najtesneje povezano tudi z med-

narodnim delavskim gibanjem in zlasti z dosledno borbo za mir, za enakopravne odnose in prijateljsko sodelovanje med narodi in državami. Pod njegovim vodstvom je bila nova socialistična Jugoslavija vedno v prvih vrstah pristašev izvenblokovske politike in aktivne koeksistence. Kot taka si je pridobila izreden ugled v mednarodni javnosti ter je njena beseda zelo tehtna na najrazličnejših forumih svetovne politike.

Zato je razumljivo, da je postal predsednik Tito pravi simbol enot-

nosti in bratstva med jugoslovanskimi narodi, kakor je po drugi strani jasno, da velja za enega največjih državnikov naše dobe. Kot takega so ga v teh dneh počastili širom po Jugoslaviji in kot takega so se ga ob njegovem življenjskem jubileju spomnili tudi širom po svetu. Tako v domovini kakor v svetu sta njegovo ime in njegova slika krasila prve strani vseh velikih in manjših časopisov ter našla ustrezno mesto v radiu in televiziji. Povsod so mu izrekli priznanje za njegovo pomembno življenjsko delo; izrekli so mu priskrbe čestitke z željo, da bi ostal zdrav in še naprej tvoril in usmerjevalno prispeval k napredku jugoslovanskih narodov in k uveljavljanju miroljubne politike v svetu.

Ob življenjskem jubileju je predsedniku Titu poslala čestitke tudi Zveza slovenskih organizacij na Koroškem ter mu ob 80. rojstnem dnevu izrekla najboljše želje. „Kot organizacija,“ je rečeno v pismu, ki ga je poslala ZSO predsedniku Titu, „ki ima svoje korenine v narodnoosvobodilni borbi, ki jo je slovenski narod junaško bil pod Vašim vodstvom z vsemi jugoslovanskimi narodi do zmage, smo združeni z vsemi progresivnimi silami v svetu v želji, da bi še dolgo čvrsto stali na braniku miru ter enakopravnega sodelovanja med narodi in državami.“

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

VABI NA

ODKRITJE SPOMENIKA

PADLIM PARTIZANOM NA KOMELJNU

v nedeljo 28. maja 1972 ob 14. uri pri Cimpercu na Komeljni nad Pliberkom.

Spored: Komemoracija in odkritje spomenika govor recitacije pesmi in godba

Pot na Komelj se odcepi v Nonči vasi (Einersdorf) od ceste, ki pelje iz Pliberka proti Labotu/Lavamünd (2 km od Pliberka pri kačipotu Kömmel-Schule)

Vsi koroški Slovenci predvsem pa bivši partizani, njih svojci in somišljeniki prisrčno vabljeni

Ob 11. uri koncert Ravenske godbe na trgu v Pliberku.

Glavni odbor

TA TEDEN V MOSKVI:

Ameriško-sovjetski dialog med obiskom predsednika Nixona

Ta teden biva na uradnem obisku v Sovjetski zvezi ameriški predsednik Richard Nixon. Njegov obisk in pa ameriško-sovjetski dialog, ki se odvija med tem obiskom, nedvomno sodita med pomembne dogodke v okviru današnje politične stvarnosti. Zato tudi ni nobenega dvoma, da bodo ti razgovori v veliki meri vplivali na bodoči razvoj svetovnih dogodkov, zlasti še zato, ker očitno na obeh straneh prevladuje pripravljenost in želja, da bi dosegli določene sporazume glede nadaljnega ocenjevanja in tudi reševanja odprlih vprašanj.

Golovo ni naključje, da so že drugi dan Nixonovega bivanja v Moskvi podpisali dva ameriško-

sovjetska sporazuma. Eden se nanaša na skupen boj proti onesnaženju okolja, zlasti voda; drugi pa ureja sodelovanje obeh držav na področju zdravstva, predvsem pri raziskovanju srčnih in rakastih obolenj. Ravno v dejstvu, da pri teh sporazumih gre za povsem konkretna vprašanja, politični opazovalci vidijo pripravljenost obeh držav, da se obvežejo za sodelovanje na najrazličnejših področjih. Poleg takih „drobnih“ uspehov pa splošno pričakujejo, da bosta Amerika in Sovjetska zveza danes podpisali tudi sporazum o omejitvi strateškega oboroževanja.

Zlasti pa prihaja želja po izboljšanju in poglobitvi odnosov do izraza v izjavah vodilnih predstavnikov obeh držav, ki so se za ta obisk domenili za izredno intenziven „delovni program“. Le ob robu potekajo za take priložnosti običajni ogledi, sprejemi in podobne formalnosti, medtem ko pretežni del časa zavzemajo pogovori, pri katerih s sovjetske strani sodelujejo partijski sekretar Brežnev, državni predsednik Podgorni in predsednik vlade Kosigin, na ameriški strani pa predsednik Nixon, njegov svetovalec Kissinger in zunanji minister Rogers. Do kakšnih zaključkov bodo privedli ti pogovori, bo seveda znano šele ob koncu obiska.

Pred odhodom v Moskvo je bival predsednik Nixon dva dni v Solnogradu, kjer je v tej zvezi prišlo do raznih za avstrijsko „mentalitet“ značilnih dogodkov. Tukaj ne mislimo le na „odločnosti“, ki jo je pokazala policija v „boju“ z demonstranti, ki so protestirali proti ameriški intervenciji v Indokini. Predvsem mislimo na dejstvo, da so varnostne oblasti mirne duše dopustile, da je FPÖ proti naprednim demonstrantom organizirala svojo lastno „stražo“. Ali so na merodajnih mestih res že povsem pozabili čase, ko se je iz podobnih „straž“, ki so se takrat imenovala SA, rodilo najhujše nasilje, kar ga pomni človeštvo.

Manjšinsko vprašanje je stalen demokratičen proces

ki se mora permanentno prilagajati spremembi družbe in njenega razvoja

V zadnji številki smo poročali o občnem zboru Zveze slovenskih organizacij, katerega osrednji del je bilo delovno poročilo, v katerem je predsednik Upravnega odbora dr. Franci Zwitter obširno prikazal vsestransko aktivnost ZSO ter osvetlil problematiko naše narodnostne skupnosti. Medtem ko smo zadnjič objavili njegova izvajanja o delu ZSO v zadnji poslovni dobi ter stališča do vključenih organizacij, povzemamo danes glavne ugotovitve glede stališča ZSO do Narodnega sveta koroških Slovencev, njenega odnosa do matičnega naroda in mesta v avstrijski družbi, predvsem pa objavljamo drugi del referata, v katerem je bilo govora o naši narodni problematiki in o nalogah ZSO v bodoče.

Glede odnosa ZSO do NskS je govornik poudaril, da sta osnova in izhodišče sodelovanja skupna Spomenica koroških Slovencev. „Vse dosedanje izkušnje so pokazale, da je ob spoznanju, da je za sleherno manjšino življenjskega pomena, da v borbi za življenjske pravice nastopa enotno in sporazumno, po dani zgodovinski diferenciaciji našega ljudstva najbolj učinkovita oblika skupnega prizadevanja iskreno sodelovanje dveh samopravnih partnerjev, ki drug drugemu priznata lastno politično in družbeno koncepcijo. Na takih osnovah in načelih sodelujeta ZSO in NskS že od sestave skupne Spomenice koroških Slovencev ter ob medsebojnem spoštovanju proučujeta in rešujeta vsa skupna vprašanja na sejah koordinacijskega odbora.“

Jasno pa je, je ugotovil govornik, da pride od časa do časa tudi do nesoglasij in večkrat celo do ostrejših spopadov, posebno kadar gre za različne poglede na stvari in dogodke, ki so skupnega vsena-

rodnega značaja. Tako je razumljivo, da nismo enakih pogledov na narodnoosvobodilno borbo in tudi ne na današnjo ureditev v matičnem narodu, prav tako ne v odnosih do avstrijskih družbenih struktur in podobno. Zato je prišlo v zadnji poslovni dobi do nesoglasij vedno ob odločitvah, ki so zadevala vprašanja, na katera gledamo po svoji načelni nastavitvi različno. „Toda ob vseh večjih ali manjših nesoglasjih je treba resnici na ljubo poudariti, da se je tudi v času na zunaj morda ostrih spopadov koordinacijski odbor po potrebi sestajal ter v skupnih vprašanjih iskal in mimo vseh različnih pogledov tudi našel skupni jezik. Številne skupne vloge in številni skupni ukrepi so zgovoren dokaz, da je neupravičena kritika o baje škodljivi neenotnosti koroških Slovencev in jo iznašajo samo tisti, ki jo izkoriščajo za svoj alibi, kadar je treba javno manifestirati svojo narodno dolžnost, ali pa tisti, ki se iz kakršnega koli vzroka nočejo vključiti v obstoječe politične strukture naše narodnostne skupnosti.“

Kot del slovenskega naroda smo stalno povezani z narodno matico

Naš odnos do matičnega naroda — je potem poudaril predsednik Upravnega odbora — objasnjuje že samo dejstvo, da predstavlja ZSO naslednico bivše politične formacije našega ljudstva in narodnoosvobodilni borbi. Današnja politična struktura matičnega naroda za nas ni le realnost, ki jo v polni meri priznavamo, temveč nas vežejo z matičnim narodom skupna borba in isti progresivni ideali. Zvestno in čustveno smo kot del slovenskega naroda stalno povezani z narodno matico ter živo spremljamo njen razvoj, njene dosežke, pa tudi njene težkoče in ovire pri uveljavljanju njenega samoupravnega sistema. Ponosni smo na ugled, ki ga uživa Jugoslavija v mednarodnem svetu, pa tudi neposredno doživljamo ob široko odprti meji in ob meddržavnih in splošno medčloveških odnosih, ki se kljub nasprotovanju gotovih nacionalističnih krogov stalno razvijajo, vedno večje uveljavljanje SR Slovenije v sosesčini in predvsem tudi pri nas na Koroškem.

„Veselim se nad dejstvom, da je bilo naše vprašanje pri vseh kontaktih med Slovenijo in Koroško ter med Jugoslavijo in Avstrijo vedno nerazdelno prisotno. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je v zadnjih letih kot reakcija na eskalacijo nemškega šovinizma ob 50-letnici plebiscita in po zaslugi aktivnosti naše mladine še naraslo zanimanje slovenske javnosti za nas koroške Slovence in za našo problematiko.“

Potem je govornik nanizal dolgo vrsto kontaktov, ki jih je imela ZSO ali sama ali skupaj z NskS s predstavniki matičnega naroda, ter poudaril:

„Pri vseh teh kontaktih z matičnim narodom pa je bilo dosledno

upoštevano in od obeh strani enako priznano načelo, da je in mora biti manjšina vedno svojepraven subjekt svojih teženj in nikdar ne sme postati objekt barantanja ali peta kolona v službi matičnega naroda. Le manjšina sama more in mora biti formulator in motor svojih zahtev, matični narod more podpreti samo njene zahteve, pri čemer se zaveda svojih naravnih dolžnosti do zamejskih Slovencev in raznih možnosti, ki izhajajo iz pristopa k avstrijski državni pogodbi. In še drugo, prav tako skupno in obojestransko priznano načelo je bilo vodilo vseh teh kontaktov: da je mogoče uspešno in učinkovito reševati manjšinska vprašanja le v kontekstu dobrososedskih odnosov in v stalnem dialogu med našo državo in državo matičnega naroda, pri čemer pripada zlasti manjšini vloga naravnega posrednika.“

V smislu načela o enotnem slovenskem prostoru vzdržuje ZSO stalne stike tudi s slovensko na-

rodnostno skupnostjo v Italiji, prav tako pa s hrvaško manjšino na Gradiščanskem, s katerimi nas veže skupna usoda manjšine in ker za obe velja člen 7 državne pogodbe.

Potem je nakazal predsednik dr. Zwitter mesto, ki ga zavzemamo koroški Slovenci v avstrijski družbi. Poudaril je, da že stoletja živimo avtohtono na svoji zemlji in da imamo kot avtohtona narodnostna skupina po vseh mednarodnih načelih pravico do polnopravnega obstoja in neoviranega splošnega narodnega razvoja. „Kot avstrijski državljani se zavedamo vseh dolžnosti do države, kateri pripadamo. Ni treba ponovno poudarjati naše iskrene lojalnosti, ki smo jo v zgodovini nešteto krat dokazali in jo iz dneva v dan izpričujemo, zaradi česar odločno zavračamo vsakršna tozadevna sumničenja s strani takolimenovanih domovinizvestih krogov, ki jim je domovina le preteza za rovarjenje proti mednarodno in ustavno zajamčenim pravicam naše narodnostne skupnosti. Kot avstrijski državljani hočemo polnopravno sodelovati in biti soudeleženi na političnem in splošno družbenem dogajanju, in to v spoznanju, da nacionalno vprašanje ne more biti izločeno iz tega dogajanja, marveč je in mora biti bistven del splošnega prizadevanja za čim širšo in čim bolj čvrsto demokratizacijo, s tem pa za čim hitrejši napredek avstrijske družbe sploh.“

V tem smislu — je bilo rečeno v poročilu — vidimo tudi možnost uresničitve naših narodnostnih teženj samo v povezavi z vsemi demokratičnimi in progresivnimi silami v Avstriji. Pri tem se zavedamo, da nobena stranka v pogledu na njene demokratične in progresivne težnje in zlasti v pogledu na naše narodnostno vprašanje ni homogene, ter so v posameznih strankah zagovorniki in poborniki za sodobne tokove nove, bolj humane vsebine mednarodnih in splošno medčloveških odnosov različno zastopani.

Opozarjajoč na nedavno škofijsko sinodo, je govornik naglasil, da v tej zvezi z zadovoljstvom beležimo pomemben premik cerkve in ordinariata v pogledu na našo narodnostno problematiko. Če pomislimo, da je bil svoječasno prav ordinariat pobudnik za nedemokratično in protinaravno ureditev verouka na dvojezičnih šolah odnosno v šolskem zakonu, katero napako očitno želi sedaj popraviti, se nam nehote vsiljuje misel, da bi sedaj bil končno čas, da ordinariat popravi tudi še drugo krivico, ki jo je zagrevel nad delom koroških Slovencev ter javno prekliče svoječasne kazenske sankcije proti nekaterim slovenskim organizacijam in bralcem Slovenskega vestnika.

Priznati moramo pozitivne premike

Kljub nasprotnemu videzu, ker pač ustvarjajo javno mnenje že vedno hujskači raznih nacionalističnih družtev, so kakor v cerkvi tudi v avstrijskih strankah pozitivni premiki, kar se tiče našega vprašanja. Komunistična partija Avstrije je na svoji zadnji deželni konferenci v Beljaku s posebnim sklepom ponovno potrdila politično pozicijo, ki jo je zavzemalo njeno deželno vodstvo v vprašanjih koroških Slovencev, in se izjavila za solidarnost med slovenskimi in

nemško govorečimi delavci, vendar slednjih vse do danes ni mogla zajeti v taki meri, da bi lahko vplivno posegla v politično dogajanje ter se izklopiti iz svoje permanentne stagnacije in družbene izolacije. Socialistična stranka Avstrije pa je s svojo odločitvijo, da je pri zadnjih volitvah kandidirala na svoji listi zavednega koroškega Slovenca, in to podpredsednika ZSO, storila spričo njenega tretiranja nacionalnega vprašanja v preteklosti naravnost zgodovinski korak — pre-

mik, ki ga ni mogoče dovolj pozitivno vrednotiti.

„Iz lastnih izkušenj vemo, da to ni prišlo čez noč, marveč da gre za dolgotrajen proces vzporedno z našim doslednim prizadevanjem za konstruktivne odnose s to stranko. Od volitev do volitev smo lahko spremljali ta razvoj k progresivnemu gledanju nacionalnega vprašanja, ki je v zadnjih letih prodrl v celotno strankino vodstvo in velik del socialističnih članov in pristavev. Na žalost pa še ni postalo last številnih občinskih funkcionarjev na dvojezičnem ozemlju, ki očitno mislijo, da morajo z oblastjo prevzeti tudi nacionalistično miselnost njihovih liberalnih landbundovskih predhodnikov na položajih. Pri tem pa je čestokrat kriva tudi ozko-konservativna miselnost nekaterih slovenskih ljudi, ki iz gospodarskih in svegovnonazornih razlogov nočejo podpirati socialističnih kandidatov in jih na ta način naravnost silijo v nacionalistično usmeritev. To seveda ni nobeno opravičilo, pač

pa nam bo moralo biti v svarilo pred ponovitvijo podobnih napak iz zgodovine.“

Govornik je poudaril, da primer poslanca Hanzija Ogrisa ni slučajen in enkratni pojav. Opozoril je na številne pozitivne izjave in odločne besede deželnega glavarja Sime k našemu vprašanju ter na njegova prizadevanja za dobrososedske odnose med Koroško in Slovenijo; prav tako pa tudi na izjave drugih vodilnih predstavnikov SPO in na njihovo razumevanje za naše upravičene težnje. Vendar bi bilo ob teh ugotovitvah napočno, če ne bi videli tudi dejstva, da imajo na žalost nacionalistični krogi še tako močan vpliv, da še vedno lahko hujskajo in rovarijo proti pomiritvi v deželi. Da pa se polagoma maja tudi njihova moč, kažejo grožnje, ki niso naperjene le proti nam, ampak celo proti deželnemu glavarju, če se upa spoprijeti se tudi z vprašanji, ki so bila od plebiscita sem izključno njihova domena.

Dosegli smo določene uspehe

„Kdor ob teh grožnjah še vedno govori besedo tajnemu ugotavljanju manjšine, ta ni iskren in nima poštenih namenov. Kako naj bi se naš odvisni, gospodarsko ogroženi in skozi desetletja zapostavljeni človek spričo groženj, ki se ne ustavijo niti pred najvišjim reprezentantom dežele, svobodno izjavil za slovensko narodnostno skupnost. Zato odločno odklanjamo tudi modifikirano obliko ugotavljanja manjšine, katero je ponovno privlekla iz zaprašenega predala koroška ÖVP. Tudi ta naklep namreč izvira, kakor potrjuje v svoji knjigi dr. Veiter, iz koroških nacionalističnih krogov. Če bi potrebovali še kak dokaz, da se vodstvo koroške ÖVP in ÖVP sploh še vedno ni dokopala do pozitivnejšega odnosa do našega naroda, je ta skupna igra z izrazitimi nasprotniki naše narodnostne skupnosti zgovorna dovolj.“

Prav ta intriga pa dokazuje, da se ÖVP ni morda v interesu naših zajamčenih pravic izrekla na seji deželne vlade proti vladnemu predlogu glede dvojezičnih krajevnih napisov, marveč zaradi tega, ker ji je še ta predlog preveč širokogruden, čeprav je morala dati svoj pristanek k poročilu deželnega glavarja in tako z vso vlado vred priznati, da naša država niti v prvi republiki ni izpolnila obljub, ki jih je dala pred plebiscitom koroškim Slovincem, niti ni do sedaj izpolnila svojih v dveh mednarodnih pogodbah prevzetih obveznosti v korist naše narodnostne skupnosti.“

Spričo prikazanih stališč in zadržanja strank do našega vprašanja je razumljivo, da je ZSO kljub svojemu vsakdanjemu načelnemu in praktičnemu sodelovanju z vsemi demokratičnimi silami ne glede na stranke v konkretnih političnih odločitvah prišla vedno spet do istega sklepa, ki se je nudit sam od sebe, ker je ostala vedno le izbira med še večjo družbeno izolacijo in pa stranko, ki združuje v svojih vrstah pretežno večino avstrijskega delovnega ljudstva in odločujoče posega v avstrijsko družbeno dogajanje.

Danes lahko ugotavljamo, da nam teh naših odločitev ni treba obžalovati: po številnih neuspehih poskusih imamo spet zavednega člana naše narodnostne skupnosti

kot poslanca in zagovornika naših teženj v deželnem zboru; v občinah s pretežnim deležem zavednega prebivalstva kakor v Selah, Bilčovsu in Globasnici ter na Radišah, imamo narodno zavedne slovenske župane, v številnih drugih občinah pa poleg slovenskih občinskih odbornikov tudi zavedne člane našega ljudstva, ki so bili izvoljeni na socialističnih listah; končno smo uspeli izvoliti številne zavedne naše kmete tudi v razne kmečke odbore poleg kandidatov Skupnosti južnokoroških kmetov, in to predvsem tudi tam, kjer ta skupnost ni nastopala.

Podpirajmo tiste, ki se potegujejo za naše pravice

„Vem, da nekateri iz svetovnonazornih in drugih prozornih namenov poskušajo odrekat tako izvoljenim mandatarjem narodno zavednost in jih diskriminirati v očeh našega ljudstva,“ je dejal govornik. „To pa je najbolj podlo političništvo: namesto da bi jim dali vso podporo pri njihovem, v danih razmerah brez dvoma ne lahkem nastopanju za naše nacionalne in gospodarske koristi, jih tako imenovani narodnjaki odbijajo in jim mečejo polena pod noge, da ne bi morda res nekaj dosegli v naš prid. Tako ravnanje je vredno vsega obsojanja, ti politični mandatarji, nasprotno zaslužijo vso našo podporo, ne nazadnje spričo dejstva, da je dvomljivo, kdo lahko več resnično koristi našim težnjam — ali mandatar majhne skupine, pa če je še tako odločen, ali mandatar močnejše stranke, če enako odločno in iskreno zastopa interese svojega ljudstva. Ne smemo ponoviti zgodovinskih napake, da bi odbili in obsodili vsakega, ki ne voli po želji fističnih narodnjakov, ki se med nami smatrajo za edine upravičene sodnike o narodni zavednosti. Če že toliko hvalijo in poudarjajo pluralistično družbo, morajo ta pluralizem vzeti na znanje tudi tedaj, kadar ravno ne sodi v njihov politični koncept.“

(Dalje na 7. strani)

Uredništvo Slovenskega vestnika odlikovano s Tomšičevo nagrado

Društvo novinarjev Slovenije je pred leti v spomin na znanega revolucionarja ter organizatorja partijskega in partizanskega tiska Toneta Tomšiča ustanovilo TOMŠIČEVO NAGRADE, ki jih podeljuje vsako leto kot republiško priznanje „za pomembne prispevke k napredovanju slovenskega novinarstva“. Doslej so nagrade podeljevali na vsakoletnem občnem zboru Društva novinarjev Slovenije, ob letošnji 30-letnici smrti Toneta Tomšiča pa so bile prvič podeljene v okviru posebne svečanosti. Te svečanosti, ki je bila minuli petek v ljubljanski Narodni galeriji, so se udeležili številni vodilni predstavniki političnega življenja Slovenije, o liku Toneta Tomšiča je govoril član predsedstva SZDL Slovenije Franc Kimovec-Žiga, umetniški okvir pa je prispeval „Slovenski okef“.

Med letošnjimi prejemniki Tomšičeve nagrade je tudi uredništvo našega lista in je v tozadavni obrazilu rečeno: „Po pravilniku o podeljevanju Tomšičevih nagrad lahko Društvo novinarjev Slovenije podeli nagrado tudi slovenskim novinarjem v zamejstvu, ki niso člani DNS. Glede na možnost, ki izvira iz tega določila, podeljuje Društvo novinarjev Slovenije letos posebno kolektivno nagrado uredništvu Slovenskega vestnika v Celovcu.

Slovenski vestnik, ki ga izdaja Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, je lani doživel že 25-letnico izhajanja, kar pomeni 25 let dela za ohranjanje, spodbujanje in razvijanje slovenske skupnosti na Koroškem, izpostavljeni vplivom neslovenske večine. Tako je Slovenski vestnik poleg tega, da je bil in je moralni spodbudnik in učitelj materine besede za celo generacijo Slovencev na Koroškem, opravil sila pomembno vlogo v boju koroških Slovencev za njihove zakonite pravice. Vrsto let, zlasti pa še v nedavni preteklosti, ko se je razrasla raznarodovalna gonja germanizatorskih elementov, je ne le s kritično besedo razkrival namene nasprotnikov slovenske skupnosti, marveč tudi oblikoval politiko, temelječo na priznanju pravic koroškim Slovincem. Dragocen je tudi prispevek Slovenskega vestnika za povezovanje z matičnim narodom.

Z ožjega novinarskega in človeškega vidika pa gre kolektivu tega lista nedvomno priznanje za izpričani pogum in vztrajnost pri delu v izredno težavnih razmerah. Nujno je opomniti, da sestavljata sedanji uredniški kolektiv samo glavni urednik Rado Janežič in odgovorni urednik Andrej Kokoč, ki pa ima poleg tega še druge službene zadalžitve. Tako izraža naša nagrada tudi moralno priznanje za osebno človeško žrtvovanje in odpovedovanje.

S podelitvijo Tomšičeve nagrade je bil naš list deležen visokega priznanja, priznanja vsem, ki so pri njem neposredno ustvarjali in ga sooblikovali, pa tudi tistim, ki so posredno prispevali k temu, da Slovenski vestnik neprekinjeno izhaja že več kot četrto stoletje. Zlasti pa je nagrada potrdila pravilnosti dosedanjega dela in bo zato vzpodbuda za nadaljnje prizadevanje v korist slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Pri tem bo uredništvo še naprej izhajalo iz načela o enotnem slovenskem prostoru in najtesnejše povezave z matičnim narodom; še naprej bo strmel na razvijanje in utrjevanje prijateljskih odnosov in enakopravnega sodelovanja med sosednjima narodoma in deželama.

PROSLAVA 50-LETNICE

SKD „Jepa-Baško Jezero“ v Ločah

S proslave 50-letnice Slovenskega kulturnega društva „Jepa-Baško Jezero“ v Ločah, o kateri smo poročali že v zadnji številki, objavljamo tokrat še dva posnetka: na zgornji sliki je pevski zbor jubilarnega društva pod vodstvom šimija Triessniga, spodaj pa pogled v dvorano loškega Kulturnega doma, ki so jo napolnili prijatelji slovenske kulturno-prosvetne dejavnosti v krajih pod Jeko in okoli Baškega jezera.

Slovenščina prosti predmet

na zavodu
za otroške vrtarice

Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev — Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev — sta se zavzeli med drugim tudi za to, da bi bilo za vodenje otroških vrtcev na dvojezičnem ozemlju južne Koroške zagotovljeno tudi potrebno strokovno osebje z znanjem obeh deželnih jezikov. Na tozadavno vlogo sta prejeli zdaj odgovor Deželnega šolskega sveta za Koroško. Pismo z dne 17. 5. 1972, št. 31-131/72, ima naslednjo vsebino:

„Deželni šolski svet za Koroško vam sporoča k Vaši vlogi z dne 5. 5. 1972, da se more voditi prosti predmet slovenščina na Zveznem izobraževalnem zavodu za otroške vrtarice v Celovcu po odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost, št. 040.177-ADM/71, izjemoma že s 5 učenkami. Ravnateljstvo šole je obveščeno o tej ureditvi. Glede sposobnosti za vodenje otroških vrtcev

tudi v slovenskem jeziku bo Deželni šolski svet pravčasno poročal in predlagal Zveznemu ministrstvu za pouk in umetnost.“

S to ureditvijo je torej zagotovljeno, da se bodo bodoče voditeljice otroških vrtcev lahko pripravljale na svoj lepi in odgovorni poklic v obeh deželnih jezikih. Pač pa se morajo gojenke, ki obiskujejo Zvezni izobraževalni zavod za otroške vrtarice v Celovcu, k pouku slovenščine posebej prijaviti in bo potem slovenščina vodena kot prosti predmet, če bo prijavljenih vsaj pet takih učenk.

Zato bo pri učenkah, ki prihajajo na celovški zavod iz dvojezičnih krajev južne Koroške, treba poskrbeti, da se bodo prijavile tudi k pouku slovenščine. Le tako bodo deležne izobrazbe, ki jim bo omogočila, da se bodo v poznejšem poklicu lahko vsem pripadnikom najmlajše generacije posvetile v njihovem materinem jeziku.

VABILO

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu prisrčno vabi na

šolsko akademijo

ki bo v nedeljo, dne 4. junija 1972, ob 14.30 uri v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.

Na sporedu bo godba in petje s prizori.

Vstopnice dobite v šolski pisarni Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu.

Ravnateljstvo

IONE SVETINA

124

UKANA

DRUGA KNJIGA

„In še to,“ mu je neusmiljeno segla v besedo. „Jaz sem slišala povsem drugačne vesti, od dveh oficirjev vaše ustanove, s katerimi smo skupaj kosili: da se hočejo znebiti majorja, ker preprečuje korupcijo, nedovoljeno prekupčevanje in podobne umazanije!“

Wolf je spokojno pihal svetle svaljke dima med drobne vejice vrb, ki so visele v vodo, in prijazno govoril kapetanu:

„Obljubil sem vam, da vas bom seznanil z zanimivim Rusom, članom CK antikominterne, ki dela v idiličnem miru tega čudovitega kraja in plete svoje niti po vsem svetu. Za vas, ideologa, bo razprava z njim prav gotovo zanimiva. Mož gori od sovraštva do komunizma.“

„To bi me pa res veselilo, gospod major. Zelo rad bi z njim soočil nekatera svoja stališča,“ je takoj privolil von Graff.

„Imenitno sem ga preliščil in ga bom že,“ si je mislil Wolf, ko je bil spet sam. Napotil se je do kopališča, kjer so sponajali čolne. Ko je med piloti in vejevjem v vodo podrtega drevesa zagledal pet debelih krapov in meter dolgo ščuko, ki je prežala na plen, se je spomnil generala. Ponorel bi od veselja, če bi imel tako ščuko na vrvi. Morda bo ostala tam; poskusila jo bosta zmamiti z živo ribo.

Riba, kako čudovita stvar! Spoprijateljila ga je z generalom. Leta 1942 poleti je ujel lepega smuča za kopališčem hotela Toplic. Ko ga je izvlekel iz vode, je prišel general.

„Kako lepa riba!“ Ostrmel je nad premetavajočim se smučem, ki je v obrambi za življenje razširil vse pahljačaste peruti, svetlikajoče se v soncu. Wolf je zabil ribi lovski nož v hrbet tik nad glavo. Riba je še nekajkrat zamahnila s širokim repom in se umirila.

„Dam vam ga, gospod general, če vam je všeč!“ je hitro ponudil. „Uživam v lovu!“

General ga je vzel z veseljem in ga povabil na večerjo, kjer sta se navduševala drug nad drugim.

Iz ribje idile so ga vzdramili avtomobili, ki so pridrveli pred hotel. Od daleč je prepoznal generalov mercedes in odhitel nazaj v urad.

Kmalu sta si z generalom segla v roke.

„Pravite, da je mir?“

„Vse tako kaže, gospod general, kar pa ne izključuje možnosti presenečenja. Opravičujem se vnaprej, saj veste, da se celo vremenoslovci in politiki lahko zmotijo.“

„Kako pa z ribami?“

„Smuči prijemljejo, gospod general. Ogledal sem si nekaj lepih kosov. Če se vam bo ljubilo zjutraj pred soncem zapustiti posteljo, sem prepričan, da boste potegnili lep kos iz vode.“

„Zelo bi užival. Kako pa ste kaj napredovali pri najiniem stričku?“

„Dobro, gospod general!“ Povedal mu je vse, kar je izvedel o von Graffu, samo ne, kako. Ženo je samo bežno omenil, ker nikoli ni brez potrebe odkril svojih sodelavcev. Vedel je tudi, da bi general, ki je bil vsaj na videz zelo zgleden družinski oče, zelo obsojal njegov poseg v von Graffov zakon. Zato je raje kmalu prešel na boje z divi-

zijo, s čimer je razvnel generalovo fantazijo in častihlepnost.

„Vidite, Helmut, to, kar se je dogajalo, je nekaj povsem novega. Moj doprinos vojni teoriji in praksi. Edino uspešen odpor gverilcem z relativno majhnimi silami dobro izvežbane vojske. Zapomnite si, da je gozd vedno zaveznik tistega, ki zna izrabljati njegove posebnosti! Če jih s pridom izrabljajo partizani, zakaj jih ne bi mi še bolje? Razdrobiti enote v udarne, močno oborožene skupine pomeni na nov način obvladati prostor, z ognjem na vseh straneh obvladati sovražnika in tako spremeniti njegov napad v obrambo. Vesel sem, da nam je uspelo!“ je zablskal general s svetlimi očmi. „Posebno, če to vi potrjujete. Vedno se bojim, da vojaška poveljstva pretiravajo v poročilih. Saj veste, žele si odlikovanj in napredovanj.“

„Bilo je, ko da gre za velik spopad. Pokalo je na vseh straneh gozda. Po izjavah ujetnikov sem se prepričal, da si sovražnik ni bil na jasnem, kakšno je razmerje sil. Precenili so naše moči in se umaknili.“

„Pripravil pa sem še eno presenečenje,“ je nadaljeval general. „General SS Globotschnigga in generala Kändlerja v Trstu sem prepričal, da je osvobodeno ozemlje prazno. Napravila bosta razbremenilni sunek. Zna se zgoditi, da bosta namesto v prazno udarila v polno. In prav jima je! Oba sta počasneša. Vsak njun poraz je naš uspeh!“

He, he! Prav zanimivi boji so na vidiku, Helmut! Pričakujemo izkrcanje na Atlantiku in na Balkanu. Pritegnite vajeti, prekleto vroče postaja v tej deželi! Dobro, da ste blizu jezera in si včasih lahko ohladite razgrete živce.“

„Mislim, da bi tudi vam po napornem delu prijala vodna svežina.“

„Pa še kako! Če bi blo v moji moči, bi že jutri prenesel svoj štab nazaj le-sem, kjer sem ga že imel.“

Slovenija pripisuje največji pomen položaju slovenske narodne skupnosti v zamejstvu

(Nadaljevanje s 1. strani)

rizacije in prestrukturiranja prebivalstva in gospodarstva; ti procesi zelo globoko posegajo v način in pogoje življenja manjšine in ne smejo biti prepuščeni stihiji. Možnosti za izobraževanje in za zaposlovanje postajajo najpomembnejše za življenje manjšine. Brez urejenega izobraževanja v lastnem jeziku je manjšina obsojena na odločitev in zaostalost, brez urejenih možnosti za zaposlovanje morajo pripadniki manjšine iskati delo zunaj domačega kraja. Ta vprašanja na Koroškem niso zadovoljivo rešena in slovenska manjšina upravičeno terjaja, da se vprašanju šolstva posveti več pozornosti, je dejal dr. Hočevnar in potem naglasil:

„Smatramo, da bi avstrijske oblasti v večji meri kot doslej morale finančno podpirati gospodarsko in kulturno življenje manjšine. Polno podporo dajemo težnjam slovenske manjšine, da se ji postavi kulturni dom v Celovcu. Prav tako ni zadovoljivo reševano vprašanja uporabe slovenskega kot drugega uradnega jezika v upravi in sodstvu, niso še nameščena slovenska krajevna imena na območju, na katerem živi slovenska manjšina, kakor to predvideva člen 7 Državne pogodbe.“

Nadalje je dr. Hočevnar omenil skupno Spomenico koroških Slovencev v zvezi s členom 7 ter spomenico o stanju šolstva, medtem ko je glede kontaktnih razgovorov med predstavniki vlade in manjšine menil, da je to zelo dober način za izmenjavo mnenj in za ugotavljanje odprtih problemov. Predvsem pa je, kakor je poudaril, največjega pomena dejstvo, da politične in druge organizacije manjšine koordinirajo svojo dejavnost in dosega akcijsko enotnost brez ozira na politične in svetovnonazorske razlike med njimi, kadar gre za vprašanja, ki so pomembna za življenje manjšine.

„Naša republika si kar najbolj prizadeva, da bi dosegli urejene pogoje za življenje slovenske skupnosti na Koroškem v smislu in duhu člena 7 Državne pogodbe,“ je potem izjavil dr. Hočevnar. „Vprašanja, ki še niso urejena ali niso zadovoljivo rešena v smislu člena 7 Državne pogodbe, so predmet

razgovorov ob priliki takorekoč vsakega kontakta med predstavniki Koroške oziroma Avstrije. Na podlagi izjav avstrijskih državljanov in vesti v tisku imamo vtis, da na avstrijski strani dozoreva spoznanje, da je vendar potrebno izboljšati ali urediti nekatera vprašanja, glede katerih obvezuje Avstrijo člen 7 Državne pogodbe. Iz istih virov povzemamo, da se avstrijske oblasti po dolgi letih odlašanja lotevajo uvažanja dvojezičnih krajevnih imen, kar predvideva člen 7 Državne pogodbe kot obveznost republike Avstrije. Vsa ta dolga leta, ki so potekla od podpisa Državne pogodbe, je bilo v ospredje postavljeno vprašanje ugotavljanja manjšine, okrog katerega so se vodile neprijetne politične licitacije. Sedaj, ko je uspelo demokratičnim silam v Avstriji to vprašanje več ali manj politizirati v stran, pa se je v ospredje postavilo vprašanje minimalnega procenta Slovencev, ki prebivajo v določenem kraju. Državna pogodba pa ne govori o nobenih posebnih pogojih za na-

mestitev dvojezičnih krajevnih imen, edini pogoj, katerega pozna Državna pogodba, je, da tam živi slovenska manjšina. Zato uvažanje dvojezičnih krajevnih imen pod omenjenimi pogoji in okoliščinami ne moremo oceniti kot polno izpolnitev obveznosti iz člena 7 Državne pogodbe.“

Ko je zavzel stališče tudi k vprašanju Slovencev v Italiji in na Madžarskem, je podpredsednik slovenske vlade glede skrbi matičnega naroda za manjšine ugotovil:

„Položaj Slovencev v zamejstvu pa ne more biti stvar trenutne emocije ali občasnih manifestacij, niti ne more biti predmet političnega licitiranja in maksimalističnega prefriravanja, kar ni v nobeni zvezi z resničnimi interesi našega naroda, ampak je lahko samo stvar organizirane družbe, ki je sposobna izhajati iz realnih ocen, sposobna zrelo, organizirano in odgovorno delovati in ki lahko angažira politične in strokovne potenciale. Vsak drugačen pristop ne more pomeniti pomoči manjšini, ampak vnaša lah-

ko samo zmedo toliko prej, če se ne vodi računa o tem, da je manjšina sama nosilec svojih pravic in boja, ki pri tem izhaja iz prilik, v katerih živi, iz ustavnih možnosti tiste dežele, iz njene politične strukture ter je zato sama poklicana graditi politiko in taktiko svojega boja.“

Svoja izvajanja je zaključil z opozorilom na dejstvo, da dobrososedski odnosi, razvito sodelovanje in odprta meja prispevajo k izboljšanju položaja manjšine in k lažjemu sporazumevanju tudi glede teh vprašanj. „Urejeni dobrososedski odnosi so sami po sebi velika dobrina in velikega pomena za vsako državo. Slovenija in Jugoslavija sta odločno orientirani v miroljubno sožitje s svojimi sosedi. Odločni pa sta tudi pri reševanju vprašanj, ki so življenjskega pomena za narode in narodnosti, med katere spadajo tudi vprašanja, zvezana s položajem narodnostnih skupnosti v zamejstvu. S svojim aktivnim zavzemanjem in prizadevanjem za reševanje teh vprašanj smo že dosegli določene pozitivne premike in trdno smo prepričani, da bomo po tej poti dosegli vedno večje rezultate tudi v prihodnosti.“

Položaj manjšine še ni tak

da bi bili z njim lahko zadovoljni

V razpravi, ki je sledila izčrpnemu referatu podpredsednika dr. Hočevnarja, so sodelovali številni poslanci, ki so govorili o raznih aspektih slovenske in jugoslovanske zunanje politike. Tudi pri tem so bila v ospredju vprašanja odnosov s sosednimi državami in še posebej položaj Slovencev v teh državah.

Zlasti je o teh vprašanjih govoril predsednik republiške skupščine SZDL Slovenije Janez Vipotnik, ki je naglasil, da je položaj Slovencev v zamejstvu v zadnjem času čedalje pogostejše teža politične dejavnosti delovnih ljudi Slovenije. Ugotovil je, da objektivna ocena položaja manjšine kaže določen napredek, ki je predvsem posledica naporov zamejskih Slovencev samih, pa tudi splošne politike Slovenije in Jugoslavije. V zvezi s tem je poudaril, da je učinkovitost pomoči matičnega naroda pri urejanju manjšinskih vprašanj odvisna predvsem od stanja meddržavnih odnosov: čim boljši so ti odnosi, tem večje so tudi možnosti za ustrezno urejanje problemov manjšin. Nenehen razvoj meddržavnih in dobrososedskih odnosov je torej prvi pogoj za učinkovitejšo reševanje manjšinskih problemov.

Zainteresirani smo, je dejal predsednik Vipotnik, za razvijanje odnosov, ki slonijo na mednarodnem spoštovanju in ki je njihov cilj skrbeti za čim bolj enoten narodni utrip. Ugotovil je, da je boj proti izolaciji Slovencev v družbenih sistemih Italije in Avstrije prinesel nove možnosti za utrjevanje zaščite slovenske manjšine v zamejstvu. Vključevanje Slovencev v demokratične stranke Italije in Avstrije pa pomeni tudi opredelitev teh strank do manjšinske problematike.

„Vendar pa položaj naših manjšin še ni tak,“ je poudaril Janez Vipotnik, „da bi bili z njim lahko zado-

voljni. Treba bo še dosti naporov predvsem manjšine same ter naše pomoči in razumevanja za njene napore. Pri dajanju pomoči zamejskim Slovincem moramo biti odločni in konkretni, pri tem pa paziti, da ne bomo popuščali ne raznim oportunističnim in lastnim vrstam, ne tistim silam v sosednjih državah, ki tudi manjšine želijo izkoriščati za razne špekulacije v zvezi z Jugoslavijo.“

Ne bi želel polemizirati s tistimi iz vrst zamejskih Slovencev, ki nam očitajo, da je Ljubljana unitaristično usmerjena in zato ne upa odločno postaviti manjšinskih problemov na mizo, tako pred federacijo kot pred sosedo. Niti ne želim polemizirati s pripadniki večinskih narodov sosednjih držav, ki zatrjujejo, da se je o manjšinskih vprašanjih mnogo lažje pogovarjati s federacijo, ker je Ljubljana preveč napeta in preveč nacionalistična. Pomembno je predvsem to, da se dogovorimo, da moramo biti v dajanju podpore zamejskim Slovincem in pri uresničevanju njihovih pravic mnogo bolj zavzeti. Pomembno je, da smo v dajanju podpore zamejskim Slovincem zelo odločni in konkretni. Posebno odgovorne in pretehtane morajo biti izjave slovenskih predstavnikov, kadar razpravljajo s sosedi, da njihove besede ne bodo vzpodbujale špekulacij, jemale poguma manjšini, ustvarjale nerazpoloženje doma, pri sosedih pa gradile lažno občutje, da je vse v najlepšem redu.“

Osnovna teza za urejanje manjšinskih problemov pa je na manjšini sami, je dejal predsednik Vipotnik. Edini način boja za afirmacijo manjšine je boj na lastnem terenu. Čim večja bo teža manjšine v političnem, gospodarskem in kulturnem smislu, tem učinkovitejše bo urejala svoje manjšinske probleme.

SKLEPI

REPUBLIŠKEGA ZBORA

Na podlagi uvodnega referata in obširne razprave je republiški zbor sprejel vrsto sklepov o sodelovanju Slovenije pri oblikovanju in izvajanju zunanje politike. Glede manjšinskega vprašanja je v teh sklepih rečeno:

„Zbor ocenjuje, da položaj in varstvo slovenske narodnostne skupnosti v sosednjih deželah še vedno ni zadovoljivo urejen, da pa se v deželah, kjer manjšina živi, zapaža v zadnjih letih večje razumevane oblasti in demokratskih sil za urejanje problematike naše manjšine, kar je plod enotnejšega prizadevanja slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu ter zunanje politike in dejavnosti Jugoslavije in naše republike. V vzdušju dobrososedskih odnosov se probleme manjšine vsekakor lahko uspešneje in konstruktivneje rešuje.“

Slovenija je že doslej posvečala manjšini veliko skrb in se ob polnem spoštovanju manjšine kot samostojnega političnega subjekta prizadevala za ureditev njenega varstva in položaja. Zbor podčrta ustavno obvezo republike, da naši manjšini posveča konfimirano skrb, kar ni naloga samo skupščine in izvršnega sveta, temveč vseh samoupravnih struktur, samoupravnih skupnosti, družbeno-političnih organizacij, kulturno-prosvetnih, gospodarskih, znanstveno-raziskovalnih organizacij in ustanov.

Raziskovalne inštitucije morajo bolj sistematično spremljati položaj in procese med manjšino in prispevati k bolj dognani dolgoročni manjšinski politiki. Slovenija bo še naprej pomagala k razvijanju kulturno-prosvetne dejavnosti manjšine, pri tem pa meni, da je prvenstvena dolžnost države, v kateri manjšina živi, da ustvari za to potrebne politične, materialne in druge pogoje.“

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone

vihar. Čutili so ga vsi, ki so brezumno tekli v bunkerje, in tisti, ki so se bližali reki in naseljem, kamor so jih nezmotljivo peljali domačini.

Prešernova brigada, divizijske prištabne enote in vosovci so se po sončnem zahodu zbrali na senošetih Taleža nad Ribnom, samo uro hoda od reke.

V mrzličnem vrvenju so se urejale bojne skupine, skupine za zasede, enote za slepilne napade, za rušenje postojank, za zbiranje hrane ter odvažanje plena in skupine za mobilizacijo.

Divizijski komandant Lazar je sklical komandante bataljonov in jim dal zadnja navodila.

Senošeti so bile videli mravljišče. Med skupinami vojakov so bili tudi civilisti-vodniki, tu so bili politični aktivisti, vosovci, zaledne enote. Prav vse je hotelo sodelovati v velikem napadu na tako občutljivo točko okupatorjeve oblasti.

Sele ko so začele prve enote odhajati proti reki, se je Lazar oddahnil in si obrisal potno čelo.

„Da bi nam le uspelo presenečenje!“

Do poslednjega trenutka so držali akcijo v strogi tajnosti.

Gradnikova brigada je prišla s Pokljuke. Z vseh strani so se stiskale klešče kot še nikoli dotlej.

Na hribčku nad reko so postavili težke minometalce, ki naj bi ščitili napadajoče.

Bliskova skupina, vosovec-domačin in štirje obveščevalci, so prešli reko v mraku. Šli so čez polje, mimo gozdičev in brez nevarnosti dosegli hrib Stražo, ki se je s svojim pobočjem spuščal prav do nemških poveljstev ob jezeru. Na robu gozda, že pri hišah, so se potuhnil. Niso dolgo čakali, ko je prišla po poti policijska patrulja. Puščali so jo mimo in se odpravili v naselje.

Pod njimi se je zalesketala gladina jezera z odsevom luči v hotelih. Potem so šli mimo vil, kjer so stanovali gestapovci in nemško uradništvo. Blisk je opazil, kako so se odgrinjala okna. Šli so kar po sredi ceste, da bi bili čim manj sumljivi.

Blisk je hodil za vosovcem-domačinom, ki je poznal vsako hišo in popolnoma obvladal nemščino. Od skrajne napetosti je imel usta čisto suha in mokre roke. Na cesti ob jezeru so neprestano odmevali koraki patrulj in žaromeli so tipali po njej. Pred hotelom je stalo mnogo osebnih avtomobilov in avtobliind, po čemer so sodili, da je Bled obiskala neka visoka živina.

Sporazumevali so se samo z giba rok in govorili šepetaje, če je bilo nujno. Patruljam so se izogibali. V centru pa ni bilo zased. Kmalu je Blisk ugotovil, da se je nemo goče približati glavnim hotelom brez spopada, ki bi se gotovo slabo končal.

Kljub temu jim je uspelo približati se štabu gestapa in policije za vzdrževanje reda na slab streljaj. Okoli štabov so stale gruče vojske in blindiranih avtomobilov, čeprav so bili obdani z bunkerji. Blisk je postajal živčen: položiti morajo mino, ki bo naznanila napad divizije in povzročila zmedo.

V temni ulici so se posvetovali. Vosovec je predlagal miniranje bara z imenom Bunker, ki je bil v bližini in ga Nemci odzad niso zavarovali. Zato so se napotili po temni uličici, ki je peljala h glavni cesti; tam je bilo dvorišče vile Jaka Bernarda, ki je zdaj služila Nemcem.

Imeli so srečo. Ob kamniti steni je bilo zloženih nekaj zabojev. Odmaknili so jih in položili tja mino z detonatorjem, tempiranim na pol ure. Ko so opravili, je prišla mimo njih patrulja vojne policije in zavila v poslopje, ne da bi se zmenila zanje.

Ravnodušno so se umaknili iz centra, hodeč v gobjem redu. Bil je že skrajni čas. Zaslišali so sumljivo lajanje psov v naseljih ob reki, kmalu potem pa je na temni gobjanski strani zadrdral šarec. Krenili so s ceste in se na obrobju, kjer so v vilah stanovali gestapovci, potuhnil v goste grmovje. Tu so čakali, dokler niso iz obrobni postojank zadoneli rafali in volli poki eksplozij.

Blisk je gledal na številčnico ure in čakal, da bo zagrmela njihova mina. Kazalec se je neznansko počasi pomikal proti usodni številki.

Čim več je tvegala, v čim hujši nevarnosti je bil, tem bolj si je želel Melite, tem bolj jo je ljubil. To zanosno čustvo privrženosti in čakanja, kdaj bo povsem njegova, sta ga silila v nova dejanja; hkrati pa se je bal, da ne bi padel, preden se bo uresničila dolgo zatajevana želja obeh.

Zato je bilo to čakanje na mestu srednja pot med pogumom, s katerim bi bil rad vdrl pred nemški štab in ga obsul z ognjem, in razumom, ki je svaril, naj čimprej zapusti sovražno mravljišče, preden bo vse na nogah, ker se sicer ne bo izlekel živ.

Napetosti ga je rešila močna eksplozija. Vsi so se strmeli v krvav sij nad strehami. Vstali so: paniko je treba poštono izkoristiti!

Izza pasu so potegnili vsak po dve bombi in jo mahili proti vilam, kjer so stanovali gestapovci in nemški uradniki.

Melita se je plazila meter za metrom proti postojanki v župnišču na vrhu vzpevine. Ostrorobo kamenje ji je na rokah in kolenih drgnilo kožo. Čutila je duh zemlje in težo temnega neba na duši. V rokah je stiskala bombo, nekaj pa jih je imela za pasom.

Kdaj otroka nagradimo?

„Mihec, če boš šel po mleko in kruh, si lahko kupiš lučko,“ je prosila mama otroka, ki ni in ni hotel namesto nje v mlekarino.

Ali je mati prav ravnala? Ali ima res tako malo besede? Otroka bi morala poslati po potrebne stvari brez nagovarjanja in pogajanj. Vsakdanja opravila mu morajo postati dolžnost, ki zanj zasluži pohvalo, ne pa nagrade, zlasti ne denarne.

Z izjavo, da je šlo edino z njegovo pomočjo ali s priznanjem, da je stvar izvrstno opravil, se mu bodo podzvestno vrasle v zavest drobne dolžnosti in vedel bo, da je to njegov posel, da mora opraviti določeno delo, tako kot hodi oče v službo ali mama gospodinji.

Tu in tam ga lahko tudi posebej nagradimo, in to takrat, kadar se je posebno izkazal. Popeljemo ga na daljši izlet, kupimo mu ustopenico za gledališče, kino ali športno prireditev, mogoče je ljubitelj slaščic, lahko pa prejme tudi primerno vsoto denarja.

Ce bomo ravnali tako, bo otrok delo opravil vestno, z veseljem, prostovoljno...

Marko gre prav rad na vrt s svojimi starši, kjer pomaga puliti plevel in pobirati kamenčke. Potem vsi trije sejejo, sadijo in okopavajo. Za nagrado je Marko dobil lep košek gre-dice, kjer po svoji želji goji rože in vrtnine. Dobro loči, kaj je njegova dolžnost in kaj nagrada za opravljeno delo.

Delo pa moramo znati otroku približati. Potem ga bomo sprejel resno in z dobro voljo. Ob morebitnih nesrečah, brez katerih ne gre, pa starši ne smemo biti prerisni. Če ne bo prinesel domov drobiža, ki mu ga je vrnila prodajalka, ali če se mu je razbila steklenica z mlekom, če mu bo padla v lužo denarnica, zapišimo na eno oko in ga lepo poučimo, da bo v bodoče bolj pazljiv. Tudi doma opravljene dela, ki ga otrok ni izvršil tako kot bi ga mi sami, ne popravljamo pred njim, ker mu s tem pobijamo voljo in veselje do dela.

Da bo še rajši opravljal svoje majhne dolžnosti, mu kupimo škroplilnico za zalivanje rož, manjše ščetke za čiščenje čevljev, živobarvno krpico za brisanje prahu itd.

Otrok bo delo tudi bolj vzljubil, če bo imel v nas dober vzgled. Prav gotovo bo 10-letna hčerka začela sovražiti pomivanje posode, če bo slišala svojo mater, kako vsak dan znova tarni in se pritožuje nad tem zoprnim opravkom. Veliko več uspeha bomo dosegli, če bomo hčerki povedali, da ji zaupamo pomivanje posode, čeprav je vmes boljše porcelan, za katerega se silno bojimo. In če bo potem oprabila delo kot bi ga mama sama, jo lahko nagradimo s pohvalo in še posebej poudarimo njeno spretnost.

Na drobne pravke začnemo otroka nava-jati že s petim letom. In če bodo majhne dolžnosti rasle z njim, ne bo dela, ko bo doraščal, čutil kot posebno obremenitev, nasprotno, ponosen bo na svoj delež, ki ga prispeva za lepšo skupno življenje.

Česen - najboljši prijatelj našega zdravja

Kakor mnogo drugih rastlin, katerim pripisujemo čudežne in zdravilne moči, je tudi česen obdal venec legend. Njegova zgodovina je stara, tako stara, da sega še v dobo magije.

Vera v zdravilno učinkovitost česna ni v teku stoletij izgubila prav nič svoje privlačnosti. Nasprotno, še utrdila se je. Poglejmo samo v kuhinjo! Dobra, skrbna gospodinja ima vedno pri roki strok česna, kajti dodaja ga seseklanega različnim jedem, ki s tem pridobivajo na okusu. Nekateri si ga žele na solati in kot dodatek sleherne zelenjave, drugi ga uživajo surovega z mesom in mlečnimi izdelki. V ženskem svetu prevladuje prepričanje, da napravi česen red v želodcu in črevesju. Zato ne sme manjkati v nobeni jedi. Še bolj je seveda cenjen, kadar potrka na vrata bolezen. Česen velja namreč že odsihmal za nekakšno vesoljno zdravilo.

Dobili so ga iz orient, od koder se je razširil po vsem svetu.

O česnu kot čudodelni rastlini so se nam ohranila poročila v najrazličnejših oblikah od Srednjega vzhoda tja do skandinavskih dežel. V sanskritu ga imenujejo „uničevalca spakov in vsakovrstnih nakaz“. Homer pripoveduje Odiseji, da je imel Odisej, ko se je trgal od vabljenih glasov čarovnice Kirke, pri sebi česen, ki mu je pomagal, da se ni spremenil v prašiča... V nordijskih sagah često slišimo, da česen varuje človeka pred zlobno usodo, ki mu je za petami. Pomaga baje tudi proti uročevanju s hudim pogledom iz oči.

V zdravilstvu so česen uporabljali že Arabci in Kitajci, omenjajo ga pa tudi najstarejši zdravniki starega veka: Hipokrat, Dioskorid in Galen, nadalje zdravniška šola v Salermu in po nji še druge podobne ustanove.

Hipokrat je predpisoval česen pri vseh motnjah prebavnih organov, še prav posebno pa ga je priporočal ženskam pri nerednem mesečnem perilu, a tudi pri pljučnici. Dioskorid ga je priporočal proti glistam in kačjemu piku, proti hemoroidom in celo proti oteklam. Tudi Galen je imel česen v velikih časteh. Plinij, pisec Zgodovine pri-rode, je v svojem znanem in velikem delu posvetil česnu nekaj strani ter ni pozabil povedati, da pomaga celo proti zobobolu. Ljudstvo pa je videlo v česnu često svojega rešitelja ob času raznih epidemij in bolezni, ki so pokončevale prebivalstvo na zemlji v velikem številu. Priporočali so ga zlasti pri želodčnih in revmatičnih obolenjih, celo pri kožnih in spolnih boleznih in ne na zadnjem mestu pri jetiki, koleri in kugi.

Kaj od vsega tega je ostalo do današnjih dni na področju terapije in farmakologije?

Kemija je odkrila v svežih česnovih strokih posebno vrsto olja z antibiotsko učinkovitostjo. Razen tega so dognali, da vsebuje česen vitamine iz skupine B, C in D, poleg tega pa še neke hormone.

Ugotovljeno je, da česen zmanjšuje in ublažuje krvni pritisk, pomaga pa tudi pri pljučnih obolenjih in pri ledvičnih boleznih. Krepi delovanje srca in omili neprijetnosti pri arteriosklerozi. Koristi nam tudi v primerih, ko smo se zastrupili z nikotinom. Prav tako se je izkazal koristnega pri zaluženju dihalnih organov, zlasti pri bronhitisu. Izvrsten je kot antiseptično sredstvo, ker uničuje bakterije, predvsem bacile griže, tifusa in paratifusa. Tudi Kochov bacil je občutljiv za česen, kar kaže na to, da nas podpira v boju proti tuberkulozi. Pomaga tudi pri nenormalnih fermentacijah v želodcu in črevesju. Uspešno se uveljavlja pri glistah, ki napadajo otroke, a tudi odrasle. Kot preventivno sredstvo nam dobro služi tudi pri influenci in celo pri prehladu.

Česen je torej vsestransko koristen za naše zdravje, čeprav ga ne moremo več smatrati za takšno „čudodelno“ zdravilo, o katerem so toliko govorili v starih časih. Magičnih lastnosti, ki so mu jih pripisovali, nimamo, uporaben pa je v medicini in gospodinjstvu ter nam pomaga skoraj povsod. Edino, kar nekatere odbija od njegove uporabe, je njegov duh, ki res ni vedno prijeten, zato pa tembolj koristen.

Poskusite!

EKSPRESNA TORTA

Dobro vmešajte šest rumenjakov in ¼ kg sladkorja v prahu. Mešajte z leseno žlico približno pet minut. Potem pridenite dve žlici limoninega soka, 20 g kakava ali nastrgane čokolade, 20 dkg zmletih ore-hov in sneg šestih beljakov.

Dobljeno maso pecite v namazanem in z moko posutem pekaču kot sleherno drugo torto.

Medtem naredite sneg iz dveh beljakov in 10 dkg sladkorja v prahu. Pečeno torto namažite s tem snegom in jo še za nekaj minut denite v pečico, da se preliv posuši in malce porumeni.

SIROVI KOLAČKI

Potrebujete 4 beljake, 25 dkg sira (nastrganega), sol, poper, peteršiljevo listje in drobtinice.

Iz beljakov stepite sneg in ga dodajte nastrganemu siru, potem pa vse skupaj posolite, popoprajte in oblikujte kroglice. Te pavaljajte v drobtincah in jih specite na vrelom olju. Pred serviranjem jih posipajte s seseklim peteršiljem. Ponudite še tople.

ORANŽNI KOMPOT

Potrebujete 8 lepih oranž, 40 dkg sladkorja v prahu, 2 dl vode in kozarec ruma.

Oranže operite, olupite (tudi belo skorjo) in jih sesekljane na tanke rezine lepo zložite v stekleno posodo. Sesekljajte posebej olupke in jih prelite s sladkornim sirupom, ki ste ga kuhale 5 minut. Po 24 urah še enkrat prekuhajte olupke in sirup in vsomudodajte še rum. Po 20 minutah kuhanja prelite s sirupom oranžne rezine v skledi in postavite kompot na hladno. Pred serviranjem ga okrasite z orehovimi jedrci.

DROBNI NASVETI

■ Jajca so sveža, če se v vodi, ki smo ji dodali nekoliko soli, potopijo. Čim starejša so, tem bolj silijo na vrh in plavajo na vodni površini.

■ Jajca pri kuhanju ne popokajo, če jih umijemo z vročo vodo, ali pa če jih na enem koncu prebodemo s šivanko.

■ Beljake hitro stepemo v sneg, če jim pridamo ščepec soli ali nekaj kapljic limoninega soka.

■ Beljaki napravijo testo trdo, zato marsikje opustimo beljake in uporabimo samo rumenjake; v sneg stolčeni pa testo rahljajo kot pecilni prašek.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone

Ne da bi bila povedala Blisku, se je javila v skupino bombaševskojevccev zaščitne divizijske čete, ki je skupaj s Prešernovimi bataljonom napadala postojanko. Bila je bosa, kot vsi mladi, in rokave si je zavahala do komolcev.

To je bilo njeno prvo sodelovanje v napadu na utrjeno postojanko. Globoko je sople, vsa potna je bila od tesnobe, ki je naraščala pri vsakem metru. Skozi veje je zagledala v rahlem svitu črne oči bunkerjev. Poleg stavbe je kipel v nebo bel cerkveni zvonik, po katerem so se orientirali.

Nedaleč od nje je bil Pajk, ki je poznal vsako drevo in vsak kamen v domači vasi. Zato se je prostovoljno javil, da jih bo peljal pred cerkvene zidove.

V temi je bilo slišati samo tajnstven žum plazečih se teles. Melita je videla le čelnega komisarja, ki se je plazil pred njo in jo tu in tam počakal, če je zaostala.

Naj le zve Blisk, ki je postal slaven diverzant, da se tudi ona ne boji! Kako bo lepo, ko bodo v četi govorili, da je pogumna, da je premagala strah!

Priplazila se je že čez korito, poraščeno z mokro travo, in se vzpela na rob. Zagledala je cerkveni zid. Čezenj so moleli črni križi pokopališča. Pred župniščem je bilo vse mirno, le žaromet je drsel s hudobno svetlobo v polkrogu po grmovju.

V negotovost je olajšujoče usekal rezek rafal iz postojanke — z opazovalnega stolpa — in ji švignil prek glave. Najraje bi pobegnila nazaj. V želodcu se ji je nekaj skrčilo in omrtvičilo gibe. V obraz ji je frlela prst.

Toda ostala je na mestu, kamor jo je prikoval krik, ki je razparal noč.

„Minerci napreji!“

Videla je nekaj temnih postav, ki so sključene planile do poslopja in se med živžganjem krogel vračale.

„Mina gori, glave v tla!“ je zavpil poveljujoči.

Pritisnila je glavo k tlom in čakala nekaj sekund; potem je preklal noč in poslopje pošasten blisk, da se je vse streslo in so jo zbolela ušesa. Po njej je deževala prst, omet in kamenje.

Vse, kar se je potem dogajalo, je dojemala ko peklenko zmešnjavo krikov, pokov in rjoenja.

„Bombaši, napreji! Juriši!“ je zakričal skojevski voditelj. Sama ni vedela, kdaj se je znašla pred poslopjem, kjer je v zidu zijala velika luknja, vsa v dimu. Med treskanjem bomb in živžganjem drobcev je zalučala skozi prvo okno tudi svoje bombe in se potem z drugimi umikala nazaj v zaklon, od koder so bili naskočili.

Za njo so prilezli novi bombaši in mitraljezci napadajočega bataljona. S strehe poslopja je bruhnil ogenj in ob-siljal okolico. Potem je zavladala tišina, ki jo je molilo samo prasketanje ognja. Med vrli se je prikazala omahujoča postava.

„Ne streljajte!“

Oglasil se je Pajk:

„Kdo pa si?“

„Nemci so me imeli zaprtega! Ime mi je Stanko.“

„Ne streljajte!“ je ukazal Pajk. „Domačin je!“ Stopil je k fantu, ki se mu je ves omamljen zrušil pod noge v travo. Odvlekel ga je v zavetje pred ognjem.

V nebo se je dvignil visok plamen in požiral Nemce, ki jih je bila omotila ali ubila eksplozija.

Nad Ribnim se je dvigal v nebo krvavo rdeč sij. V vasi Koritnem, pol ure pred Bledom, je bilo še vse mirno. Tu so Nemci naselili tri domačije z družinami, ki so jih imenovali Wehrbauern in jim namenili vlogo predhodnikov germanizacije zasedenega ozemlja.

Naselili so jih v domačije padlega prvoborca Jake Bernarda, Torkarjevih in Nestorjevih staršev. V dveh doma-

čijah so se šopirili besarabski Nemci, v tretji pa je prebival zagrizen in osovražen Tirolec s svojimi tremi že za orožje sposobnimi sinovi. Že tretje leto so orali ukradeno slovensko zemljo, kljubovali sovražnim pogledom sosedov in se oholo postavljali po vasi. Čeprav so bili Nemci razglašili, da bodo požgali vas, če se tem trem družinam kaj zgodi, so kljub temu spremenili hiše v prave utrdbe. Tudi na polju se niso počutili varne, orali in sejali so z orožjem na hrbtu, ponoči pa so tičali za zapahnenimi vrati in imeli zmeraj pripravljene bombe in mitraljeze.

Nad te Nemce je vodil bojni odred Svarunov namestnik Karel, minerce pa Nestor in komandir Skala, ki se je sam odločil za napad na svoj lastni dom.

Sklonjeni in z orožjem v rokah so se bližali sadovnjakom svojih rojstnih hiš. Pred enim mesecem je bil Nestor pisal v imenu narodnoosvobodilnega odbora vsem trem Nemcem opozorilna pisma. Zahteval je, da se izselijo in zapustijo ukradeno zemljo. Dal jim je mesec dni za odselitev, ker jih bo sicer doletela kazen. Priseljenci so se smejali. Tirolec je nesel vsa tri grozilna pisma na gestapo, kjer so mu svetovali, naj se dobro oboroži, s pismi pa naj si obriše zadnjico. Tudi če bodo napadeni, bodo dobili v četrt ure pomoč. Sosedom je grozil, da bodo šli vsi v taborišče, če dobi še kakšno grozilno pismo. Ko so zvedeli, da je divizija na Jelovici, so pripeljali voz ročnih granat in lahko strojnico.

Nestor, Karel in Skala so se posvetovali. Priseljenci so bili že obkoljeni in nihče več ni mogel iz hiše.

„Za domačije vajinih staršev gre, odločita se!“ je dejal Karel.

„Naj se najprej razgori plamen nad Ribnim; ko bodo videli, da smo opravili z žandarji, se nam bodo sami vdali,“ je menil Nestor.

(Se nadaljuje)

Manjšinsko vprašanje je stalen demokratičen proces

(Nadaljevanje z 2. strani)

Na podlagi ugotovitev avstrijskega sociološkega zavoda je predsednik dr. Zwitter opozoril, da je med avstrijskim ljudstvom še močno zakoreninjena nestrpnost napram drugim rasnim in nacionalnim skupinam. To tudi sami opažamo, dan za dnem na več ali manj prikrit način v pretežnem delu avstrijskega tiska in komunikacijskih sredstev, v kolikor ta netolerantnost ob gotovih dogodkih ne izbruhne popolnoma jasno na dan, kakor ravno v teh dneh, ko v zvezi z načrtom o dvojezičnih napisih doživljamo na Koroškem naravnost orgije nacionalne nestrpnosti.

Toda krivični bi bili, če ne bi videli tudi v tem pogledu premikov, je ugotovil govornik ter opozoril

na pozitivna stališča avstrijske mladine, posameznikov med intelektualnimi plastmi in dela avstrijskega tiska; nadalje je omenil razne diskusije študentov in v radiu, na delovanje Avstrijske lige za človekove pravice in na mlade avstrijske zgodovinarje, ki so se upali v pogledu na zgodovino plebiscita naslopati proti zlaganemu mitu, ki ga je ustvaril koroški „hišni historik“ dr. Martin Wutte. „Brez dvoma gre tukaj za progresiven proces, ki ga ne smemo prezreti, marveč ga moramo podpirati in se vanj vključiti s stalnim objektivnim obveščanjem avstrijske in svetovne javnosti o našem dejanskem stanju ter s svojim znanstvenim in kulturnim uveljavljanjem in prodiranjem tudi v avstrijski kulturni prostor.“

mladih in starih, napram pristojni vladi in če potrebno tudi apel na podpisnike državne pogodbe ter Združene narode, katere sedanji generalni sekretar se bo le težko mogel izmakniti odnosno izogniti svoji nalogi posredovanja in preprečitve eventualnega nastanka novega žarišča sporov.“

Potem je govornik opozoril na važne dogodke in odločitve, ki stojijo pred nami, na primer aranžma naše države z Evropsko gospodarsko skupnostjo, kar bo prizadelo predvsem kmečko gospodarstvo; nadalje prodiranje nemškega kapitala v Avstrijo in še posebej na južno Koroško; potreba po izobraževanju odraslih in pomoč našemu človeku v njegovem boju za gospodarski obstoj; predvidena sprememba občinskih struktur, ki bo prav tako živo zadela vsa področja našega narodnega življenja. Vsi ti problemi so tako usode polni za nas, da je skrajni čas, da jim začnemo posvečati vso našo pozornost.

Novi problemi in nove ovire za ustvaritev potrebnih boljših mednarodnih in medčloveških odnosov v deželi pa že danes nastajajo tudi z napovedano izvedbo določila člena 7 glede dvojezičnih topografskih napisov. Kljub temu, da gre za minimalni načrt, se množijo odklonilni in grozilni glasovi, ki prihajajo iz vseh strank. Če kdaj, se v tem primeru maščuje dosedanje stalno popuščanje šovinističnim krogom in tako imenovanim domovinizvestim zvezam, ki se edine smatrajo pristojne za reševanje koroškega vprašanja in jim vedno spet uspe, da izvajajo pritisk tudi na vlado. Dokler bo vlada popuščala tem krogom, tako dolgo ne bo miru v deželi, kajti le-ti poskušajo prepričati vsako, še tako minimalno rešitev upravičenih zahtev ter priznanje mednarodnih in ustavnih zagotovljenih pravic naše narodnostne skupnosti. Vlada se bo morala vendar odločiti, ali se bo še naprej ozirala na te kroge, ali pa bo končno pristopila k celoviti rešitvi vprašanja člena 7 državne pogodbe.

da bi to svoje utemeljeno stališče spremenili, zlasti ne spričo dejstva, da bi z uporabo teh rezultatov bili izključeni iz političnih, upravnih in gospodarskih središč in potisnjeni na periferijo, naša narodnostna skupnost pa v celoti prisiljena v ponovno izolacijo.

Taka rešitev je tudi proti vsem mednarodnim oblikam reševanja in proti mednarodnim pomislekom o vrednosti in primernosti reševanja narodnostnih vprašanj na osnovi povpraševanja po občevelnem jeziku, ki po mnenju mednarodnih ekspertov in UNESCO vsebuje največ netočnosti in največ možnosti manipulacije. Predvsem pa rezultati ljudskega štetja 1961 ločeno po vaseh in naseljih nikdar niso bili objavljeni, zaradi česar rešitve na osnovi tajnih dokumentov noben resen človek ne more priznati. Resnici na ljubo pa je treba poudariti, da se očitno vlada sama zaveda nepopolnosti in problematičnosti zamišljene rešitve in je zato zvezni kancler sam izjavil, da ne pričakuje niti ne zahteva pristanka manjšine za to rešitev.“

Vladni načrt trenutno razburja koroško javnost in podpihuje nemške šovinistične strasti, kakor vse kaže, v prepričanju, da je spet prišel čas nekaznovane možnosti javnih napadov in naskokov na pravice slovenskega ljudstva. **Koroški Slovenci** — je naglasil govornik —

vendar pričakujemo, da bo končno le zmaga razsodnost in da so demokratične sile le tako močne, da bodo preprečile obnovo in krepitev fašistične in nacionalistične miselnosti. Tu pa čaka tudi nas naloge, da kljub vsem nerazumljivim pojavom tudi v demokratičnih vrstah avstrijskega naroda strnemo svoje vrste in se povežemo z vsemi demokratičnimi silami v Avstriji v obrambo demokratičnega razvoja in mirnega sožitja v deželi.

To ne bo lahko, je menil predsednik Upravnega odbora, ki je v tej zvezi opozoril na izizvalne izpade proti upravičenim težnjam in zajamčenim pravicam našega ljudstva na nedavni hujskaški prireditvi v Pliberku ter na nestrpnosti „svarila“ gosposvetskega župnika Mucherja, ki so bila, kar je nedvomno značilno — objavljena isti dan v glasilu koroške ÖVP Volkszeitung, ki v zadnjem času spet zaostrojuje svoje pisanje proti naši narodnostni skupnosti in njenim pravicam. Pa tudi listi, ki so doslej skušali naše vprašanje prikazovati brez emocij in so marsikdaj celo pozitivno posegli v tozadevno diskusijo, so v zadnjem času očitno prav tako podlegli psihozi, ki jo ustvarjajo nepoučljivi šoviniisti. Vsi ti pojavi tembolj terjajo koncentracijo vseh naših sil ter bomo morali v bodoče še bolj strnjeno braniti in zagovarjati naše interese.

Slediti moramo razvoju in zahtevam časa

„K glasovom in mnenju, da bo s predvideno izvedbo načrta o dvojezičnih krajevnih napisih in z uredbeno ureditvijo priznanja slovenskega uradnega jezika ter z malenkostnimi korekturami manjšinskega šolskega zakona člen 7 državne pogodbe in s tem naše narodnostno vprašanje v celoti in dokončno rešeno, je treba poudariti, da je manjšinsko vprašanje kot del splošnega družbenega vprašanja stalen demokratični proces, ki se mora permanentno prilagajati spremembam družbe in njenega razvoja. Življenje, tudi življenje manjšine, se tudi v dobi računalnikov ne da reglementirati in strniti v paragrafe in številke, življenje nasprotno terja permanentno prilagajanje družbi v njenem prizadevanju za demokratizacijo in splošni napredek. Zato pozdravljamo obljubo zveznega kanclerja o ustanovitvi permanentne komisije, sestavljene iz predstavnikov zvezne in deželne vlade ter zastopnikov manjšine, ki bo imela nalogo, da nenehno proučuje in rešuje vzporedno s splošnim družbenim razvojem vedno znova pojavljajoče se probleme naše narodnostne skupnosti v prid njenega obstoja in polnopravnega razvoja.“

Mi sami — je ob koncu poudaril predsednik dr. Franci Zwitter — pa moramo skrbeti, da bomo vedno sledili razvoju in zahtevam časa, ne pa capljali za dogodki, kakor le premnogokrat v naši težki zgodovini. V ta namen in v tej perspektivi moramo izpopolniti dosedanje delo in pritegniti k proučevanju naših problemov, k sklepanju in izvajanju ukrepov na osnovi spoznanj in ugotovitev čim širši krog voljnih in sposobnih, še prav posebno mladih naših ljudi v organizaciji sami in tudi izven nje. Okrepiti moramo naše stike s terenom, z našimi ljudmi; predvsem pa bomo morali vsebolj izčrpno obveščati o vsakokrat-

ni problematiki našega človeka, slovensko in avstrijsko, pa tudi svetovno javnost potom našega glasila, slovenskega in avstrijskega tiska in potom vseh modernih obveščevalnih sredstev, kot sta radio in televizija.

Na tem področju smo sedaj delo vse preveč zanemarjali. Zadnji zvezni kongres SPO je nazorno pokazal, kako eminentno važnega pomena je v sodobni družbi televizija. Če velja to že za največjo stranko v državi, ki ima oblast v svojih rokah, koliko bolj šele za skozi stoletja zapostavljeno, skoraj nepoznano manjšino. Zato bomo stremeli za tem, da bomo od časa do časa dobili mesto tudi v avstrijski televiziji in da bo slovenska televizija zapostavljeno celotno načrtovanega znanstvenega inštituta koroških Slovencev. Zanj že tečejo priprave in čakamo le še na mlade intelektualne sile, da po svoji zamisli primerno uslovijo in uredijo moderno znanstveno ustanovo, ki bo odgovarjala vsem zahtevam sodobnega časa in dajala potrebne znanstvene podlage za naše praktično narodno-obrambno, narodno-vzgojno in narodno-pospeševalno delo.

Da bomo vse nakazane naloge mogli tudi dejansko uresničiti, pa je neobhodno potreben slovenski Kulturni dom za vso narodnostno skupnost v Celovcu, ki naj bo cilj in vidni izraz dvajsetletnega prizadevanja Zveze slovenskih organizacij na Koroškem ob njenem dvajsetletnem jubileju leta 1975.

Vključiti se moramo v splošno družbeno dogajanje

Ko je govoril o najbolj perečih vprašanjih naše narodnostne skupnosti, je predsednik dr. Zwitter menil, da tudi kot Slovenci ne moremo živeti v brezrazčnem prostoru, ampak smo danes, ko družba praktično ureja vse javno in v veliki meri tudi še privatno življenje, nujno vključeni v splošno družbeno politično in tudi državno dogajanje. Z ozirom na dane stvarnosti in po kritični oceni naše dejanske moči tudi v bodoče ne kaže, da bi spremenjali svoje dosedanje prakse uveljavljanja naših narodnih pravic in prizadevanja za sodelovanje na javnem življenju in odločanju. Pri tem pa naj jasno pove mogočo alternativo, kdor misli, da se lahko odpove pomoči in podpori demokratičnih sil ter v konkretnih političnih odločitvah podpora in pomoči stranke, ki je dala določeno zastopstvo v svojih vrstah tudi naši narodnostni skupnosti.

„Če se danes spet slišijo glasovi o potrebnem samostojnem nastopu in o odločnejši narodnostni borbi, potem ob poznanju trenutne stvarnosti, dejanske moči, dejstva zgodovinsko pogojene in izvedene diferenciacije ter ob pravilni oceni možnosti uveljavljanja manjšin v pluralistični družbi, ti glasovi niso izraz narodne zaskrbljenosti, marveč izraz ideološke ožine, ki je vedno v ospredju vseh takih razmišljanj in načrtov, kadar njihovi duhovni očeti nimajo možnosti prodreti in prepričati našega človeka, da bi oddal svoj glas njim sorodni stranki. Ker pri sebi sorodni politični strukturi ne najdejo razumevanja in še manj podpore, da bi lahko prepričali našega človeka za volitev te stranke, izkoriščajo narodna čustva in zavračajo naše ljudstvo v ponovno družbeno izolacijo in mu s tem onemogočajo udeležbo na političnem življenju. V kolikor pa so taka razmišljanja samo posledica nepoznanja dejanskih razmer, so nevarno varanje samega sebe in našega ljudstva sploh.“

Vsa dosedanja praksa in vse dosedanje izkušnje kažejo, da kljub določenim premikom v gledanju na našo narodnostno skupnost in njene probleme od nikogar ne smemo pričakovati daril. Kdor gleda v dosedanjih prizadevanjih in razgovorih z vlado le klepet in misli, da se lahko odpove urejevanju vprašanj s pristojno vlado, ta naj pove, kako in s kom si zamišlja razgovarjati o reševanju naših odprtih vprašanj in o potrebnem izboljšanju našega položaja.

Spričo perečih konfliktov v svetu — da omenim samo Bližnji vzhod

in zlasti krivično vojno v Vietnamu — bi bilo napak pričakovati pomoč in podporo od zunaj; spričo teh konfliktov pa tudi nihče nima interesa na kakršnikoli zaostitvi na drugih področjih. Zato je samo odvajanje od prizadevanja za rešitev naših odprtih vprašanj, če kdo v današnji mednarodni, pa tudi notranje-politični situaciji misli in upa uspešno reševati naša vprašanja v obliki nekih silnih ukrepov.

S tem pa nikakor nočem govoriti besedo uspalvalni politiki ali nadaljnjemu popuščanju politiki počasnega in zamudnega reševanja naših življenjskih vprašanj. Spričo eskalacije nemškega nacionalizma, spričo zahtev po uničenju našega ljudstva, spričo zločinskih napadov na naše slovenske ustanove z odstranjevanjem dvojezičnih napisov, spričo stalnih skrunitev grobišč naših partizanskih junakov in končno spričo neprikrilih groženj s „Tschuschen raus“ in osmrtnic s pozivom „Verschwindet“, manjšina ne more več potrpežljivo čakati, pač pa trenutna situacija terja zelo odločno, jasno in enotno govorico vseh koroških Slovencev, levih in desnih,

Ne moremo sprejeti rešitve ki temelji na atomizaciji našega ljudstva

„Koroški Slovenci smo že ponovno poudarili, da se ne moremo strinjati z uradnim predlogom o dvojezičnih krajevnih napisih, ker ima za osnovo rezultate ljudskega štetja iz leta 1961, ki jih koroški Slovenci ne moremo priznati spričo atomiziranja našega ljudstva na več čudnih jezikovnih kategorij, katere je kot prvi uporabil za ljudsko štetje nacizem in katere nacistične iznajdbe se je na predlog in intervencijo velikovških „prijateljev Slovencev“ po razsulu velikonemškega rajha v drugi republiki poslužil tudi statistični urad demokratične Avstrije. Ne samo, da so sleherne statistike vedno nezanesljive in varljive, pa je njihova uporaba za reševanje določil člena 7 izrecno v nasprotju z njegovim besedilom in z zgodovinskimi okolnostmi, v katerih je nastal. Zgodovina nastanka člena 7 državne pogodbe namreč potrjuje, da je bilo vsem pogodbenikom, zlasti pa naši državi področje dvojezičnega ozemlja dobro poznano. Saj je njegove meje sama določila v več odredbah in zakonitih predpisih, v kolikor ni tudi te meje prevzela od bivših na-

cističnih oblastnikov, ki so določili z malimi izjemami isto ozemlje za „nemški Siedlungsbereich“, kakor je razvidno iz navodila štev. 21/43/C Reichsführerja SS in komisarja za utrditev nemške narodnosti Himmlerja z dne 6. 2. 1943, v katerem izrecno pravi: „Ich erkläre das gemischtsprachige Gebiet in Reichsgau Kärnten zum deutschen Siedlungsbereich“, potem pa navede vse dvojezične občine, kakor jih najdemo naštetje tudi v odredbi o dvojezičnem šolsstvu iz leta 1945 in v izvedbeni odredbi koroške deželne vlade k zakonu o dvojezičnem šolsstvu iz leta 1959.“

Čim smo izvedeli za predpise, ki naj bi veljali za izvedbo ljudskega štetja 1961, smo koroški Slovenci že vnaprej odrekli kakršnim koli rezultatom iz tega štetja vsako veljavnost za reševanje naših narodnostnih vprašanj. Po izvedbi štetja pa smo s prijavo številnih protizakonitih in kaznivih vplivanj na našega človeka predali zvezni vladi spomenico, v kateri smo ponovno povedali, da rezultatov na osnovi takega štetja ne moremo niti ne bomo priznali. Ni nobenega vzroka,

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 - 6.30 - 8.00 - 10.00 - 13.00 17.00 - 19.00 - 20.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže - 5.30 Kmetijska oddaja - 5.33 Ljudske viže - 5.40 Jutranja opažanja - 5.43 Pisane jutranje melodije - 6.00 Jutranja gimnastika - 6.35 Glasba in dobri nasveti - 6.45 Deželni razgled - 7.00 Glasbeni mozaik - 7.45 Lokalna poročila - 8.05 Godba na pihala - 8.15 Oddaja za ženo - 9.00 Za prijatelje stare glasbe - 10.05 Operetni koncert - 11.25 Oddaja za podeželje - 11.45 Za avtomobiliste - 13.05 Deželni razgled - 13.30 Glasba po kosilu - 13.45 Slovenska oddaja - 15.30 Še vedno priljubljeno - 16.15 Ženska oddaja - 18.10 Odmev časa - 18.40 Šport - 18.45 Note in beležke - 18.55 Lahko nač otrokom - 19.03 Pregled sporeda - 19.05 Zabeležite si - 19.35 Melodija in ritem - 20.05 Deželna poročila - 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 27. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Pisane jutranje melodije - 6.55 Glasbeni mozaik - 7.40 Mednarodni delovni trg - 7.55 Naš hišni vrh - 8.05 Družinski obzorje - 10.00 V žarišču - 10.45 Naša lepa domovina - 13.30 Aktualna reportaža - 13.45 Poskočno in zabavno - 14.30 Godba na pihala - 15.30 Voščila - 17.40 Govorimo enkrat o jedi - 18.00 Deželni razgled - 18.20 Novo o koroški visoki šoli - 18.35 Mala solistična parada - 19.05 Koračnice avstrijskih avtorjev - 19.50 Note in beležke - 20.10 Zveneča Avstrija - 21.15 Johann Michael Nader, slikar dunajskih predmestij - 22.20 Plesna glasba.

Nedelja, 28. 5.: 6.10 Igra na orgle - 7.40 Veselo nedeljsko jutro - 8.10 Kmetijska oddaja - 8.15 Kaj je novega - 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi - 10.30 Radijska pripovedka - 11.00 Dopoldanski koncert - 12.03 Za avtomobiliste - 13.05 Ogledalo Mestnega gledališča - 13.45 Iz domovine - 14.30 Voščila - 16.00 Radijska igra - 17.05 Popevke - 18.00 V dolini Savinje, kadar cveti hmelj - 19.00 Nedeljski šport - 19.30 Govori deželni glavar Sima - 19.40 Deželni razgled - 20.10 Avstrijska rallye - 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

Ponedeljek, 29. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.00 Jutranja gimnastika - 6.50 Glasbeni mozaik - 8.05 Oddaja za starejše ljudi - 9.00 Šolska oddaja - 9.30 Vesele note mojstrov - 10.15 Tračnice in cesta - 10.30 Hanibal - 11.03 Ljudska glasba - 13.30 Na obisku pri koroških pihalnih godbah - 14.30 Knjižni kotiček - 14.45 Predstavljam vam - 15.00 Italijanski instrumentalni solisti na obisku pri štajerskem radiu - 16.15 Za ženo - 16.30 Leto otroškega vrta - 17.10 Kar radi poslušamo - 18.00 Deželni razgled - 18.45 Oddaja kmetijske zbornice - 19.05 Življenje polno glasbe: Leo Fall - 19.50 Note in beležke - 20.10 Miniopereta - 21.00 Blagovna izmenjava na mejnih prehodih - 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

Torek, 30. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Pisane jutranje melodije - 9.00 Pravičnice za vas: Sneguljica - 10.15 Aktualno gospodarsko dogajanje - 10.30 Odrski liki svetovne literature - 11.03 Ljudska glasba - 13.30 In ljudje so tako prijetni - 14.30 Na planinah je lušno - 15.00 Ljudska glasba iz štajerske - 16.15 Za ženo - 16.30 Otroška oddaja - 17.10 Avstriji - 18.00 Deželni razgled - 18.45 Oddaja sindikalne zveze - 19.05 Ljudska glasba - 19.50 Note in beležke - 20.10 Diletto musicale - 21.05 Še vedno priljubljeno.

Sreda, 31. 5.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.05 Pisane jutranje melodije - 6.50 Glasbeni mozaik - 9.00 Šolska oddaja - 9.30 Vesele note mojstrov - 10.30 Učenje in nadaljnje izobraževanje - 11.03 Ljudska glasba - 13.30 Na obisku pri koroških zborih - 14.30 Koroška domovinska kronika - 14.45 Koroška pesem - 15.00 Italijanske mojstre igrajo italijanski ansambli - 16.15 Za ženo - 16.30 Operetni koncert - 17.10 V dunajski kavarni - 18.00 Deželni razgled - 18.45 Oddaja združenja Industrialcev -

19.05 Kjer prepevajo... 18.35 Za prijatelja planin - 19.50 Note in beležke - 20.10 Radijska igra - 21.10 Pisan venček melodij - 21.30 Zvezne dežele o sebi; Zgornja Avstrijska.

Četrtek, 1. 6.: 6.10 Igra na orgle - 6.35 Koračnice - 7.40 Veselo in zabavno - 8.15 In vsi sodelujejo - 9.30 Pomlad tja in nazaj - 10.30 Radijska pripovedka - 11.30 Dopoldanski koncert - 12.03 Za avtomobiliste - 13.45 Iz domovine - 14.30 Vesela koroška dežela - 17.05 Pridi, Cigan - 18.00 Komorni koncert - 18.30 Zgornjeavstrijske note - 19.00 Šport - 19.30 Deželni razgled - 20.10 Zveneča Avstrija - 21.00 Velika ljubezen do malih stvari - 21.30 Ljudska glasba sosednjih dežel.

Petek, 2. 6.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo - 6.50 Glasbeni mozaik - 9.00 Avstrijski pionirji tehnike - 9.30 Klavirska glasba - 10.30 Tragedije svetovne literature - 11.03 Ljudska glasba - 14.45 Književnost iz štajerske - 16.15 Žena v kmetijstvu - 16.45 Otroški zbori - 17.10 Glasba za konec tedna - 18.00 Deželni razgled - 18.45 Oddaja delavske zbornice - 19.50 Note in beležke - 20.10 Sodabna italijanska glasba - 21.30 Človek kot trojstvarstvo.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 27. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 28. 5.: 7.10 Duhovni nagovor - Po vaši želji.

Ponedeljek, 29. 5.: 13.45 Informacije - Beseda o pesmih Huberta Pribica.

Torek, 30. 5.: 9.30 Za vsakega nekaj - 13.45 Informacije - Šport od tu in tam - Otroci, poslušajte.

Sreda, 31. 5.: 13.45 Informacije - Možnosti in perspektive nove slovenske literature na Koroškem - Zbori pojo.

Četrtek, 1. 6.: 7.10 Duhovni nagovor - Posnetki pevskega koncerta spominske prireditve ob 30-letnici izseljevanja koroških Slovencev.

Petek, 2. 6.: 13.45 Informacije - Narodno-zabavna glasba.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 - 5.00 - 7.00 - 8.00 - 9.00 - 11.00 - 12.00 - 13.00 - 14.00 - 17.00 - 18.00 - 22.00 - 23.00 - 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro - 5.30 Danes za vas - 5.45 Informativna oddaja - 6.00 Jutranja kronika - 6.30 Informativna oddaja - 7.25 Pregled sporeda - 7.45 Informativna oddaja - 10.00 Danes popoldne - 10.15 Pri vas doma - 11.00 Turistični napotki za tuje goste - 12.00 Na današnji dan - 12.30 Kmetijski nasveti - 13.15 Obvestila in zabavna glasba - 13.30 Priporočajo vam - 15.00 Dogodki in odmevi - 16.00 Vsek dan za vas - 18.00 Aktualnosti doma in v svetu - 19.00 Lahko noč otroci - 19.10 Obvestila - 19.30 Radijski dnevnik - 23.05 Literarni nočturno.

Sobota, 27. 5.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pionirski tehnik - 9.35 Pihalni orkester RTV Ljubljana - 12.10 Igor Stravinski: Zar plica - 12.40 Po domače - 14.10 Sobotno popoldne za mladi svet - 15.40 Pojo naši operni pevci - 16.40 Klavir in ritmu - 16.45 S knjižnega trga - 17.10 Gremo v kino - 17.50 Z ansambлом Francija Puharja - 18.15 Iz operetnega sveta - 18.50 Pogovor s poslušalci - 19.15 Z ansambлом Dobri znanci - 20.00 Mladinski radijski klub - 21.00 Za prijatelje konec tedna - 22.20 Oddaja za naše izseljence - 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 28. 5.: 6.00 Dobro jutro - 6.50 Danes za vas - 7.30 Za kmetijske proizvajalce - 8.05 Veseli tobogan - 9.05 Srečanje v studiju 14 - 10.05 Še pomnilite, tovariši! - 10.25 Pesmi borbe in dela - 11.20 Voščila - 13.30 Jugoslavija, odprto okno v svet - 13.50 Z domačimi ansambli - 14.05 Veliki zabavni orkestri - 14.30 Humoreska tedna - 15.05 Iz opernega sveta - 16.00 Radijska igra - 17.05 Nedeljsko

Jede Kreuzung ist gefährlich!

Schwerpunktprogramm

športno popoldne - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 Zabavno glasbena oddaja - 22.20 Melodije za lahko noč - 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 29. 5.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pisan svet pravilic in zgodb - 9.40 Z revijskimi orkestri Heinz Hötter in Henty Mancini - 12.10 Marjan Kozina: Baletna suita - 12.40 Pihalni orkester na koncertnem odru - 14.10 Med zbori Borivoje Simić - 14.30 Voščila - 15.40 Melodije mojstrov lahke glasbe - 16.40 Z orkestrom Geoff Love - 17.10 Ponedeljkova glasbena popoldne - 18.15 Z ansambлом Mojmir Sepeta in Atija Sossa - 19.15 Minute z Beneškimi fanti - 20.00 Kogojeva opera „Crne maske“ - 22.15 Za ljubitelje jazz - 23.15 Zaplešite z nami.

Torek, 30. 5.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Opera matineja - 9.05 Živopisni zidovi - 9.35 Slovenske narodne - 12.10 Od Chopina do Gershwin - 12.40 Z domačimi godci in ansambli - 14.10 Glasbena tribuna mladih - 14.30 Z ansambлом Silva Štingla - 14.40 Mladinska oddaja - 15.40 Klarinetist Marko Ledinek - 16.40 Z orkestrom Norrie Paramor - 17.10 Popoldanski simfonični koncert - 18.15 V torek nasvidenje - 18.45 Svet tehnike - 19.15 Z ansambлом Borisa Terglava - 20.00 Prodajalna melodij - 20.30 Radijska igra - 21.45 Z orkestrom Carmen Dragon - 22.15 Večer skladatelja Zvonimira Cigliča - 23.15 S popevkami po svetu.

Sreda, 31. 5.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Nenavadni pogovori - 9.25 Z ansambлом Francija Puharja - 9.40 Iz glasbenih šol - 12.10 Iz opere „Hovansčina“ - 12.40 Od vasi do vasi z domačimi vižami - 14.10 Mešani zbor Glasbene matice iz Clevelanda - 14.30 Voščila - 15.40 Iz češke orkestralne glasbe - 17.10 Jezikovni pogovori - 17.25 Naša glasbena galerija - 18.15 Popevke Jazeta Privška - 18.30 Naš razgovor - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana - 22.15 Mednarodni jazz-weekend Budimpešta - 23.05 Mala panorama sodobne ameriške lirike - 23.15 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 1. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan - 8.10 Opera matineja - 9.05 Sodobna družina - 9.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov - 12.10 Iz Mozartove opere „Don Juan“ - 12.40 Igrajo nemške pihalne godbe - 14.10 Pesem iz mladih grl - 14.30 S pianistom Borutom Lesjakom - 14.45 Med šola, družino in delom - 15.40 Zvočni profil skladatelja Francisca Poulenc - 16.40 Z orkestrom Edmund Vera - 17.10 Koncert po željah poslušalcev - 18.15 Klavir in ritmu - 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom - 19.15 Z ansambлом Jožeta Kampača - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 20.35 Mednarodni festival „Slovenska popevka 1972“ - 22.15 Iz makedonske glasbene zakladnice - 23.15 Jazz - 23.40 S popevkami po svetu.

Petek, 2. 6.: 6.50 Rekreacija - 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Radijska šola - 9.35 Od melodije do melodije - 12.10 Plesni in razpoloženski napevi Emilia Adamiča - 12.40 Z domačimi ansambli in godci - 14.10 Kaj vam pripoveduje glasba - 14.30 Voščila - 15.30 Napotki za turiste - 15.40 Ob lahki glasbi - 17.10 Človek in zdravje - 17.20 Operni koncert - 18.50 Ogledalo našega časa - 19.15 Glasbene razglednice - 20.00 Naj narodi pojo - 20.35 Mednarodni festival „Slovenska popevka 1972“ - 22.15 Oddaja o morju in pomorščakih - 23.15 Beseda in zvoki iz logov domačih.

MLADINSKI NOGOMETNI TURNIR

Letošnji tradicionalni mladinski nogometni turnir štirih dežel, ki je bil že deveti po vrsti, je bil na Koroškem. Mladinskega turnirja v Radentheimu in Spittalu so se udeležile nogometne ekipe Južne Nemčije, Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Koroške. Koroški nogometaši niso bili preveč uspešni in so dosegli le tretje mesto, potem ko so prvi spopad z Juljsko krajino po podaljšku zgubili z 1:2 (1:1). Korošci so zapravili najlepše priložnosti za zadetke. Zmagovalec turnirja je postalo mladinsko moštvo iz Južne Nemčije, ki je v prvi tekmi zmagalo nad moštvom iz Slovenije z 2:1 (0:0). V tekmi za prvo mesto je Južna Nemčija premagala še ekipo Furlanije-Juljske krajine z 2:0 (2:0) in si s tem zasluženo priborila zmago. V tekmi za tretje mesto med Koroško in Slovenijo so se izkazali mladinci iz Koroške, ki so nasprotno moštvo premagali z 2:0 (1:0). Korošci so z zmago zasedli kakor pred letom dni tretje mesto.

Prvi dve tekmi sta bili na sporedu v Spittalu, tekmi za prvo in tretje mesto pa sta se odigrali v Radentheimu.

AUSTRIA CELOVEC - NK MARIBOR

Nogometno moštvo Austria iz Celovca, ki se na letošnjem nogometnem prvenstvu v drugi najvišji avstrijski ligi, v regionalni ligi, bori dokaj uspešno, je v sredo igralo prijateljsko tekmo s slovenskim nogometnim moštvom NK Maribor. NK Maribor igra v jugoslovanski I. zvezni nogometni ligi, kjer se bori za obstanek. V celovškem moštvu sta igrala tudi dva nemška igralca, ki bosta morda jeseni služila za okrepitev celovške ekipe, ko bo le-ta igrala v prvenstvu državne lige. Ni pa izključeno, da bi celovski funkcionarji okrepili moštvo s kakim jugoslovanskim nogometšem, saj so le-ti do sedaj povsem zadovoljivo opravili svoje naloge, če se spomnimo na primer Šenauerja, Vukaša, Veselinoviča, Bulatoviča, Rudiča in Medanhodžiča. V sedanjem moštvu igrajo trije Jugoslovani, in sicer Štemberga, Tankovič in Kovačič. Slednji bo po vsej verjetnosti igral za Celovčane tudi naslednjo sezono v najvišji avstrijski nogometni ligi.

Prijateljska tekma med NK Mariborom in celovškim moštvom Austria se je končala 4:2 za Maribor.

MADŽARSKA V FINALNIH TEKMAH

Kakor smo že zadnjič poročali, bo zaključni turnir za evropsko nogometno prvenstvo v dneh od 14. do 18. junija v Bruslju v Belgiji. 17. maja je bil znan še četrti polfinalist, o katerem je odločala tretja tekma med Madžarsko in Romunijo v Beogradu. S 3:0 proti Romunom si je nastop v Belgiji zagotovila reprezentanca Madžarske. Spored zaključnega turnirja za evropsko nogometno prvenstvo je naslednji: V sredo 14. junija bosta polfinalni tekmi med Belgijo in Nemčijo ter med Sovjetsko zvezo in Madžarsko; v soboto 17. junija bo na sporedu tekma za tretje mesto, v nedeljo 18. junija pa bo na vrsti finalna tekma v bruseljskem Heysel stadionu. V primeru, da tekma ne bi odločila o novem evropskem prvaku, bi bila ponovitevna finalna tekma na sporedu v torek 20. junija.

ODLIČNI AVSTRIJSKI DIRKAČI

Avstrijski avtomobilski dirkači so se minuli teden ponovno izkazali. Na 7. avtomobilski dirki za svetovno prvenstvo konstruktorjev in avtomobilskih znamk na takšno imenovani dirki Targa Florio na Siciliji, ki je bila letos že 56. po vrsti, je avstrijskemu dirkaču dr. Helmutu Marku manjkalo le 17 sekund do zmage. Po šestih dirkah za svetovno prvenstvo, katere vse je odločila v svojo korist firma Ferrari, bi morala firma Alfa Romeo prekiniti nadvlado Ferrarija. Skoro bi se to posrečilo avstrijskemu dirkaču Marku, vendar je njegov kopilot napravil zmago s slabo vožnjo. Prvo mesto je zasedla posadka Arturo Merzario/Sandro Munari (Italija, Ferrari) pred posadkama dr. Marko/Nanni Galli (Austrija/Italija, Alfa Romeo) in Andrea de Adamich (Italija, Alfa Romeo). Najhitrejši krog je vozil dr. Marko s 128,253 km na uro.

Na Salzburgeringu pa se je glasil zmagovalec tretje dirke za evropski šampionat konstruktorjev in športnih 2-litrskih vozil Avstrijec Dieter Quester, ki je vozil vozilo znamke BMW-Chevron. Dirka se je odvijala v dveh vožnjah. V prvem delu je zmagal Anglež Burton, ki pa je v drugi dirki izpadel. Drugo mesto v skupnem seštevku je zasedel Anglež John Hine (Chevron-Ford) pred Švedom Joakimom Bonierom (Lola T 290).

AVSTRIJA 1

Sobota, 27. 5.: 15.15 Listamo v slikanici - 15.35 Hišica - 16.00 Za družino - 16.25 Čas brez rib - 17.00 Seniorski klub - 18.00 Tedenski obzorje - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Posebej o kulturi - 18.55 Dober večer v soboto Zeli Heinz Conrads - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Tak je bil Karl Farkas - 21.35 Šport - 22.05 Čas v sliki - 22.15 Hudičev poglavar, film z Divjega zapada.

Nedelja, 28. 5.: 15.30 Za otroke - 15.55 Čarobni karusel - 16.00 Vodna bitka - 16.30 Konjske tekme - 17.30 Rešitev iz nevarnosti na morju - 18.05 Otrokom za lahko noč - 18.10 Cirkuški ravnatelj Johnny Slate - 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna - 19.30 Šport - 20.15 Kraj zločina - 21.40 Čas v sliki in šport.

Ponedeljek, 29. 5.: 18.00 Novo iz znanosti - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Silke iz Avstrije - 18.55 Stan Laurel in Oliver Hardy - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Dogodivščine gospoda Vidocqua - 21.15 poštni predal 7000 - 21.30 Prometna vzgoja - 22.30 Čas v sliki.

Torek, 30. 5.: 18.00 Tečaj angleščine - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Silke iz Avstrije in Južne Tirolske - 18.55 Graf Luckner - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Kaj sem? 21.05 Salto mortale - 22.05 Čas v sliki in šport.

Sreda, 31. 5.: 10.00 Brazilija - 10.30 Surovine in svetovno gospodarstvo - 11.00 Weekend - 16.30 Za otroke - 17.10 Mala šola risanja - 17.35 Za družino - 18.00 Tečaj francoščine - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Silke iz Avstrije - 18.55 TV-kuhinja - 19.20 Pregled sporeda - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Kratek film - 20.25 Mednarodni nogomet - 22.30 Lodynskega boljši sejem - 23.20 Čas v sliki.

Četrtek, 1. 6.: 17.00 Za otroke - 17.30 Otrokom za lahko noč - 18.35 Beg - 19.05 Glasba razveseljuje - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Trotta - 21.45 Panopnikum - 22.15 Čas v sliki.

Petek, 2. 6.: 10.00 Renesansa - 10.30 Steklo - 11.00 Hudičev poglavar - 18.30 Silke iz Avstrije - 18.25 Otrokom za lahko noč - 18.30 Silke iz Avstrije - 18.50 Oddaja gospodarske zbornice - 18.55 Junak z Divjega zapada - 19.20 Pregled sporeda - 19.30

AVSTRIJA 2

Sobota, 27. 5.: 16.45 Miš, ki je kričala - 18.05 Obzorja - 19.00 Kitara za vse - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Weekend, film - 21.50 Posebej o kulturi, čas v sliki.

Nedelja, 28. 5.: 18.30 Operni vodič: Cavalleria Rusticana - 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna - 19.30 Nedelja v Milanu - 20.05 Šola staršev - 20.15 Sosedje: Na obisku na Danskem - 23.05 Šport, čas v sliki in vprašanje tedna.

Ponedeljek, 29. 5.: 18.30 Kaj morem postati - 19.00 Čudna zemlja - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Slike iz Avstrije, čas v sliki in kulturne novosti.

Torek, 30. 5.: 18.30 Surovine in svetovno gospodarstvo - 19.00 Geografski sprehodi - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Praška filmska šola - 21.55 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske, Novo v znanosti, čas v sliki in kulturne novosti.

Sreda, 31. 5.: 18.30 Steklo - 19.00 Arhitektura in družba - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Pregled sporeda - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Deset zamorčkov, kriminalna igra Agathe Christie - 22.05 Silke iz Avstrije, čas v sliki in kulturne novosti.

Četrtek, 1. 6.: 18.30 Profili - 19.00 Jesen - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Cavalleria Rusticana, opera - 21.25 Šport, čas v sliki.

Petek, 2. 6.: 18.30 Kaj je jezik? - 19.00 Računalnik 19 - 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti - 20.00 Za konec tedna - 20.06 Šport - 20.09 Vzgoja - 20.15 Ne-koč je bila vojna, danski film - 21.50 Silke iz Avstrije, čas v sliki in kulturne novosti.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Barovlje.

Čas v sliki in kulturne novosti - 20.06 Šport - 20.15 Komisar - 21.20 Prezezi - 22.20 Čas v sliki - 22.45 Plesoče srce, film.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 27. 5.: 9.35 Šolska oddaja - 17.35 Jugoslovanska folklor - 18.05 Obzorje - 18.20 Disneyev svet - 19.10 Mozaik - 19.15 Humoristična oddaja - 19.45 Kratek film - 20.00 Dnevnik - 20.35 Pesem po starem, pesem po novem - 21.05 Italijanski gostje v Opatiji - 21.35 Na poti k zvezdam - 22.00 Tekmeča - 22.50 Kažipot - 23.10 Poročila.

Nedelja, 28. 5.: 8.50 Madžarski pregled - 9.40 Po domače - 10.12 Kmetijska oddaja - 10.55 Mozaik - 11.00 Otroška matineja - 11.50 Mesteca Peyton - 12.40 Kažipot - 18.00 Elizabeta I., film - 20.00 Dnevnik - 20.30 Humoristična oddaja - 21.20 Zabavno glasbena oddaja - 21.35 Šport - 22.05 Poročila.

Ponedeljek, 29. 5.: 9.05 Odprta univerza - 9.35 Šolska oddaja - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 14.45 Šolska oddaja - 16.45 Madžarski pregled - 17.45 Riki - 18.00 Risanka - 18.15 Obzorje - 18.30 Šest srečanj z Barkerjem - 18.55 Mozaik - 19.00 Mladi za mlade - 19.45 Kratek film - 20.00 Dnevnik - 20.30 Ubit boš 10. aprila, švedska drama - 22.15 Kulturne diagonale - 22.55 Poročila.

Torek, 30. 5.: 9.35 Šolska oddaja - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 14.45 Šolska oddaja - 15.55 TV vrtec - 17.15 Madžarski pregled - 17.45 Koroški hišček - 18.00 Risanka - 18.15 Obzorje - 18.30 Od zore do mraka - 19.00 Mozaik - 19.05 Možganski valovi - 19.30 Film iz mednarodnega festivala v Varni - 20.00 Dnevnik - 20.35 Dragulj v kroni, poljski film - 23.00 Poročila.

Sreda, 31. 5.: 8.20 Šolska oddaja - 17.50 Sebastijan in Mary Morgan - 18.15 Obzorje - 18.30 Jazz na ekranu - 19.00 Mozaik - 19.05 Na sedmi stazi - 19.30 Naš ekran - 20.00 Dnevnik - 20.30 Mednarodni nogomet - 22.25 Zabavnoglasbena oddaja - 22.45 Poročila.

Četrtek, 1. 6.: 9.35 Šolska oddaja - 14.45 Šolska oddaja - 17.45 Veseli tobogan - 18.15 Obzorje - 18.30 Boj za obstanek - 18.55 Mozaik - 19.00 Umelniški giganti - 20.00 Dnevnik - 20.35 Festival „Slovenska popevka“ - 22.00 Bos skozi pekel - 22.50 Poročila.